

DEMOKRATİK KONFEDERALİZM

*Bu projeyi (Demokratik Konfederalizmi) 1 Mayıs kutlamalarına,
Mayıs ayı olması itibariyle Denizlerin, Mahirlerin ve
şehitlerimizin anısına adıyorum.*

Abdullah ÖCALAN

Abdullah Öcalan Sosyal Bilimler Akademisi Yayınları

İçindekiler

Haram İdeolojilerden İnsani Yaşama Doğru

Tarih Merkezi Devletsel Değil, Konfederaldir.

Toplumun Özü Olan Demokratik Sistem Yegâne Çözüm Yoludur.

Ortadoğu'nun Tarihsel Gerçeği

Demokratik Cumhuriyet, Özgür Yurttaş

Demokratik Konfederalizmin İlkeleri

Demokratik Konfederalizmin Özellikleri

Demokratik Konfederalizm Dünya Çapında Solun Yeni Açılımı Olacaktır

Platonik Halk Bağlılığıyla, Demokratik Politika Sanatı Arasındaki Bağ ve Farkı İyi Görmek Gerekir.

Sonuç

GİRİŞ

Demokratik konfederalizm kavramının tartışmaya açılması lazımdır. Benim bu söylediğim, Cumhuriyetin demokratikleşmesidir. Benim sosyalizm anlayışım şu: Reel sosyalizm dâhil, devlete dayanan bir sosyalizm anlayışını doğru bulmuyorum. Benim demokratik konfederalist anlayışım budur. Demokrasiyi geliştirmeden sosyalizm olmaz. Sovyet hegemonyacılığı ile tutmadı. Sovyetler Sümer rahip devleti gibiydi. Çin de öyle. O yüzden ABD karşısında tutunamıyorlar. Ortadoğu'nun mevcut durumu ne üstten ABD'yi, ne de alttan halkı kabul eder. Yönetimler bu arada sıkışmışlardır. Ya kendilerini dönüştürürler, ya da ABD'nin baskısı karşısında ezilirler. Yeni bir milliyetçi dalga nasıl geçmişi kaybettirdiyse, bugünü de kaybettirir. Burada demokratik konfederalizm ilaç gibidir.

ABD milliyetçiliği kışkırtıp bir yüzyılın kaybına yol açabilir. Milliyetçilik bir yüzyılı kaybettirdi, bu yüzyılın da kaybolmaması için demokratik konfederalizmi tabandan örgütlemek gerekir. Bu ana çizgidir. Demokratçılığa dayanan sosyalizm olmalı. Bunun özü daha önce program için açtığım altı maddedir. AB demokratikleşiyor, Türkiye demokratikleşiyor, Kürt hareketi demokratikleşiyor. Bunlar bir sentez oluşturmali. Yanlış anlaşılmasın, Türkiye konfederalizm olsun demiyorum. Üniter yapısını koruyarak, ama demokratik bir cumhuriyet olsun diyorum. Talabani-Barzani devleti yerine Kürdistan Demokratik Konfederalizmi diyorum. Bu, Türkiye Cumhuriyeti ile dost olmalı. Demokratik konfederalizm Kürt milliyetçisi değildir. Milliyetçi devletçilikten uzak durulması, demokratik ulusçuluğa önem verilmesi ve AB sürecinin bir sentez olarak algılanması gerekir. Bu temelde halkın seferber olmasını istiyorum. Milliyetçiliği böylelikle tehlikeli olmaktan çıkarırız. Bütün dünya ve Ortadoğu halkına demokratik konfederalizmi hediye ediyorum

Ortadoğu ve hatta bütün dünya halkları için geçerli çözüm demokratik konfederalizmdir. Demokratik konfederalizm devlet olmayan, demokratik ulus örgütlenmesidir. Demokratik konfederasyon azınlık örgütlenmesidir; kültür örgütlenmesi, dini örgütlenme, hatta cins örgütlenmesi ve buna benzer örgütlenmelerdir. Buna *demokratik ulus ve kültür örgütlenmesi* diyorum. Her köyde demokratik bir komün çıkar. Her kültürel örgütlemenin, bunların tümünün birleştirilmesi konfederasyondur. Çizgi olarak yansıtılmalı. Buna *devlet olmayan demokratik konfederasyon* diyorum.

Bunun tarihi örnekleri de var. Daha önce Atina demokrasisi vardı. Sümerlerde de benzer bir örgütlenme vardı. Avrupa konfederalizmi doğuyor. Ortadoğu konfederalizmi de olabilir. Kürtler için de Ortadoğu'da Kürt konfederalizmi uygundur. İsrail ve Filistin kendi aralarında demokratik konfederalizmi oluşturabilirler. 22 Arap devleti, kendi arasında demokrasiyi gözeten demokratik konfederalizm olabilir. Türkler kendi aralarında Türk demokratik konfederalizmi kurabilir. Bütün Türkleri tek devlet bayrağı altında toplayamazsınız. Çünkü hepsi milli devletlerdir. Ancak kendi aralarında demokratik konfederalizm olabilir.

Kürtler için de bu uygundur. Kürtler kendi içinde, sınırlara dokunmadan, kendi aralarında Kürt demokratik konfederalizmini kurabilirler. Bütün Kürdistan parçaları, sınırlara dokunmadan, sınırları engel yapmadan, sınırları bir köprü olarak görüp demokratik konfederalizmi geliştirebilirler. Kürtler kendi aralarında siyasi, kültürel ve politik ilişkiyi sağlarlar. Sınırları yıkmak değil, köprü yapmaktır. Bunun kimseye zararı yoktur. Bu yapılmazsa kan deryasına döner. Kürtler kanlı bir süreçten ancak böyle kurtulabilirler. Kanserli Kürt demokrasisi böyle gelişir. Aksi halde Filistin-İsrail benzeri kanlı bir süreç yaşanır. Bu çözüm Kürt milli devleti etrafındaki boğazlaşmayı önler. Bunun için ulus devletlerin demokrasiye açık olmaları tek şarttır. Kürtlerin demokratik bir ulus olmalarına karışmayacak, uzlaşacak. Bu muazzam kazandırır. Türkiye, İran, Suriye ve hatta Kürt devletçisi de buna engel olmamalıdır.

HARAM İDEOLOJİLERDEN İNSANİ YAŞAMA DOĞRU

Son iki yüz yılın en tanrısal varlığı olarak kutsanan ulus-devletin küresel finans çağında çatlaması, bünyesinde zorla erittiği, bastırdığı toplumsal gerçeklerin intikam alırcasına yeniden gündemleşmesi birbirleriyle bağlantılı süreçlerdir. Finans çağının kâr anlayışı ulus-devletin değişimini gerekli kılmaktadır. Bunalımın sistemik olmasında bu değişim önemli rol oynar. Neoliberalizmin yeni ulus-devlet inşası ise bir türlü başarılı olamamaktadır. Ortadoğu deneyimleri bu bakımdan öğreticidir.

Bu etkenler bir kez daha demokratik konfederalizmin güçlü bir seçenek olarak gündemleştiğini göstermektedir. Sovyet Rusya deneyiminde başlangıçta revaçta olan konfederalizmin merkezi devlet adına hızla ortadan kaldırılması, reel sosyalizmin çözülüşünün en temel nedenidir. Ulusal kurtuluş hareketlerinin başarılı olamayışı ve kısa süre içinde yozlaşmaları, demokratik siyaseti ve konfederalizmini geliştirmemeleriyle yakından bağlantılıdır. Devrimci hareketlerin son iki yüz yıllık deneyimlerinin başarısızlığa uğramasının temelinde de ulus-devleti daha devrimci sayıp demokratik konfederalizmi geri bir siyasi biçim olarak görerek tavır alışları yatmaktadır.

Kapitalist modernitenin öz silahı olan ulus-devlete sarılarak kısa yoldan büyük toplumsal dönüşümleri gerçekleştireceğini sanan kişi ve hareketler, bu silahla kendilerini vurduklarını çok geç kavradılar. Toplumsal doğaya ilişkin pozitivist evrenselci, çizgisel-ilerlemeci yaklaşım kendilerini er geç gerçekleştirecek bir sosyalizm anlayışına götürmüştür. Kutsal Kitaplardaki eskatoloji (ahret inancı) bir nevi sosyalizm olarak yansıma bulmuştur. Toplumlar ilkel, kölecî, feodal, kapitalist ve sosyalist olarak, düz bir çizgide gelişen modeller olarak tasvir edilmiştir. Burada bir nevi kader anlayışı söz konusudur. Derinden etkilendiğimiz bu dogmatik anlayışların kökeninde dinsel kader ve ahret inancının yattığını fark etmek acı ve geç olmuştur.

Ulus-devlet demokrasi ve hatta cumhuriyetin inkârı temelinde vücut kazanır

Kapitalist modernite süreci devletin azami merkezileştiği süreçtir. Toplumdaki siyasi ve askeri güç merkezleri otorite denilen en güçlü tekel lehine alıkonulur. Toplum azami ölçüde siyasi ve askeri yönden güçsüz ve yetersiz bırakılır. Gelişen modern monarşiler ve ardı sıra geliştirilen ulus-devlet, toplumun askeri ve siyasi bakımdan en güçsüz ve silahsız bırakıldığı yönetimler olarak ortaya çıkarlar. Toplumsal huzur ve hukuk düzeni denilen olgu, burjuva sınıf egemenliğinin kuruluşundan başka bir şey değildir. Sömürünün yoğunlaşması ve aldığı yeni biçimler ulus-devleti zorunlu kılmıştır. İktidarın azami bir merkezi devlet olarak örgütlenmesi de diyebileceğimiz ulus-devlet, modernitenin esas yönetim biçimidir. Bir kılıf gibi üstüne giydirilen 'burjuva demokrasisi' denilen uygulamalar, esas olarak toplumda iktidar tekeline meşruiyet sağlamak içindir. Ulus-devlet demokrasi ve hatta cumhuriyetin inkârı temelinde vücut kazanır. Demokrasi ve cumhuriyetler mahiyeti itibarıyla ulus-devletten farklı yönetim biçimleridir.

Bu durumda tek alternatif demokratik konfederalizmdir. Bu, piramit tarzı bir örgütlenme modelidir. Burada söz, tartışma ve karar topluluklarıdır. Tabandan en üste kadar delegeler seçimle gelir ve tepede bir koordinasyonu oluşturur. Delegeler halkın bir yıllık memurları gibi çalışır.

Ulusların kendi kaderini tayin hakkı ilkesi, sadece devlet kurma hakkı değildir.

Demokratik konfederalizm çok önemli; bunu yalnız Kürtler için değil, Ortadoğu ve hatta dünya için öneriyorum. Ulus-devlete dayalı tıkanmada yol açıcı olur. Ulus-devlete dayalı BM iflas etmiştir. Irak sorunu bunu ortaya serdi. 20. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan çözümsüzlük, Körfez, Irak ve Afganistan'ın durumu ortada. BM çaresiz. ABD bunu biraz kavramış ama emperyalizmin model sunma olanağı sınırlı. Gerçek demokratik alternatif yerine Türkiye, Mısır, Afganistan gibi ülkelerde gerçek demokrasiyi örtbas eden sahte modeller peşindedir.

Ulusların kendi kaderini tayin hakkı ilkesi, yalnızca devlet kurma hakkı değildir. Lenin bunu mahvetti. Lenin ve Stalin'in bunu aşırı bir şekilde devlet kurma ilkesi olarak ele almaları tarihi felaketler getirdi. Kurtuluş için sahte devlet toplulukları yarattı. Ulusların kendi kaderini tayin hakkını ben şöyle algılıyorum, çünkü Kürtlerde de bunun peşine düşen bir kesim var: Bu hak kendi demokrasisini ve devlet olmayan kendi yönetimlerini kurma hakkıdır. Devlet olmayan toplulukların bütün sorunlarını kendilerinin tartışacakları, kararlaştıracakları; köylerde, mahallelerde ve şehirler çerçevesinde kendi sorunlarını kendileri tartışarak kararlaştıracakları ve çözecekleri bir model kurma hakkıdır.

Kürt halkı için beş bin yıllık -Gılgamesh'ten beri işbirlikçi Enkidu örneğini vermiştim- ucuz işbirlikçi bir devlet kurduruyorlar. O devletin kuruluşuna saldırmıyorum. Ama Ortadoğu'da bu devlet sonuçta despotik devlet karakterine bürünür. Bu devletleri kimin kurduğu bellidir. Bu devlet halkın kanını emecek, çünkü demokrasiyle alakaları yok. Şimdi kendilerini devlet başkanı ilan ediyorlar. Ama benim ulus-devlete karşı çıkışım, Zerdüş ve Hz. İbrahim çıkışı gibi görkemlidir. Hz. İbrahim'in Nemrut'a karşı yaptığı çıkış kadar değerlidir. Kendimi övmek için söylemiyorum, benim övülmeye ihtiyacım yok, ama çıkışım anlamlıdır, anlamak isteyenler anlayabilir. Nemrutlara boyun mu eğeceğim? Ağa taslaklarına boyun eğmem. Ulus-devlet ideolojisi haramdır, bin defa kuru ekmek yerim, bu devletlere minnet etmem, onların her şeyi haramdır.

Kriz dönemlerinde modern sistemler doğurgan olurlar.

Tüm uygarlık tarihinde denendiği gibi, modern zamanlarda da sistemlerin birbirlerini imha etme ve tekelleşme çabaları sonuç vermediği gibi, bunun bedeli de ağır olmuştur. Şüphesiz taşıdığı körlükler bu sistem savaşlarının bilançolarını çok ağırlaştırmıştır. Sistemler birbirlerine ağır basarak yaşamaya devam etmek isteyeceklerdir. Küresel düzeyden yerel düzeylere kadar hep hegemonyalar dayatılacağı gibi, karşıt direnişler de deneylerden çıkardıkları derslerle daha da güçlenerek devam edeceklerdir. Çözumsuzluklar devam ettikçe, barışı ve savaşı hep beraber yaşamaya devam edeceğiz. Çözümlemeler ve çözümler daha başarılı oldukça, doğruyu, iyi ve güzeli daha çok yansıttıkça, elbette barışsızlık ve savaşsızlık hali diyebileceğimiz daha arzulu, güzel bir dünyayı hayal edebiliriz, gerçekleştirebiliriz. Elbette daha çok barış, daha az savaş da değerli bir haldir ve gerçekleştirilme çabaları soyludur; yalnızca ilkeli, onurlu olmak kaydıyla.

Küresel finans kapital hegemonyasının kendisini en derin kriz süreci olarak tanımladık. Gelişmeler bu tanımlı doğrulamaktadır. Ayrıca krizin sistemik ve yapısal olduğunu da kapsamlıca dile getirdik. Güncel kriz haberleri bile sistemik ve yapısal karakteri doğrulamaktadır. Kriz dönemlerinde modern sistemler doğurgan olurlar. Kimileri felçli doğum yaptığı gibi, sağlıklı doğum yapanlar da eksik olmaz. Kapitalizmin liberal ütopyasında çok geniş ve eklektik çözümler paketi hiç eksik olmaz. Günlük, haftalık, aylık, yıllık, on yıllık, elli yıllık planlar yapıp duruyorlar. Bu onların işidir. Yapmaya devam edecekler.

Toplum her zamankinden daha fazla ahlaki ve politik niteliğinden yoksun kılınmıştır.

Demokratik modernite güçlerinin şansı da bu kriz dönemlerinde daha fazla açılabilir. Arkalarındaki muazzam direniş tarihleri, özgürlük ve eşitlik ütopyaları önlerini aydınlatıyor. Ayrıca yenilgi ve yetmezliklerden çıkardıkları büyük dersler vardır. Hepsini iç içe entelektüel, ahlaki ve politik görevler demeti olarak kavrayıp eyleme geçirdiklerinde, elbette başarı şansları yüksektir. Yine de sistemik ve yapısal kriz dönemlerinin dikkate alınması gereken kendine özgü yanları vardır. Ne kadar geçmişin izinde olsalar da, uygulanması gereken bilimin ve ahlaki-politik felsefesinin yenilik içermesi gerektiği göz ardı edilemez. Aksi halde geçmişte çokça yaşanan sığılıklar yeni köremleri beraberinde getirecektir. Hele liberalizmin kendini sıkça neo'laştırması tehlikeyi daha da büyütür. Herkes 1929 büyük dünya bunalımında devrimler beklerken, yükselen faşist dalganın halen etkisini sürdürdüğünü unutulmamalıdır. Toplum her zamankinden daha fazla ahlaki ve politik niteliğinden yoksun kılınmıştır. Bilişim teknolojisi, küresel

ideolojik hegemonyacı güçlerin eline muazzam sanal dünyalar sunma ve gerçek dünyayı saptırma olanaklarını fazlasıyla vermektedir. Rahatlıkla çürüyen yapılarını yeni bir sistemle ambalajlı yeni doğmuş gibi sunmakta beis görmezler. Mevcut kitle çoktan faşizmin sürü kitlesine dönüştürülmüştür. Umut kırmak yerine, gerçeğin analitik ve duyumsal yanını birleştirmekle yetinmeyip, mutlaka ahlaki ve politik yaşamayı her anımıza ve mekânımıza taşımadıkça, kolayca boşa çıkarılabileceğimizi vurgulamak için belirtiyorum.

**Siyasi İslam, son iki yüz yılın ulus-devlet oligarşilerini maskeleyen bir milliyetçilik ideolojisi-
dir.**

Bir gelenek olmaktan çok son iki yüz yılın modernist bir olgusu olarak geliştirilen 'yeni İslam'ı da ulus-devlet kapsamında değerlendirmek daha anlamlı olacaktır. Bu İslam'ın din geleneği olarak değil, milliyetçilik olarak inşa edildiğini kavramak kilit önemdedir. Bölgesel milliyetçiliğin prototipidir ve oryantalizm damgalıdır. İslamî yaşamla ilgisi olmayan oryantalistlerin icadıdır. Avrupa hegemonik güçlerinin bölgedeki yayılımlarıyla yakından bağlantılıdır. Özellikle Alman hegemonyacılığıyla. Son dönemde Sovyet Rusya'sına karşı ABD hegemonyasıyla irtibatlıdır. İcat edilmiş siyasi İslam'ın tarihsel İslam kültürüyle ilgili olmadığını, İslam'ın bu türünün milliyetçilik olduğunu, amacının da kültürel direnişini parçalayıp bölgeyi güçten düşürmek olduğunu kavramak büyük önem taşır.

Son iki yüz yılın ulus-devlet oligarşilerini maskeleyen bir milliyetçilik ideolojisidir Siyasi İslam. İran İslam Cumhuriyeti bu gerçekliği çok çarpıcı olarak sunmaktadır. Şia İslam'ı baştan sona İran milliyetçiliğidir; İran imparatorluk geleneğinin hegemonik ideolojisidir. Fakat orijinal kültür olarak, tarih olarak İslam hem farklı hem önemlidir. Bu gerçeklikteki İslam'ı çözümlemeden Ortadoğu kültürünü çözümlemek, ayrıştırmak ve bazı çözümlere konu teşkil edici kılmak mümkün değildir. Görev olarak çözümlemeyi bekleyen muazzam bir kültür deryasıdır. Özellikle başta Hz. Muhammed olmak üzere, doğuşundan günümüze demokratik öge olarak İslam'la iktidarcı öge olarak İslam'ı ayrıştıran bir tarih, bu temelde halkların, yerel ve bölgesel varlıkların tarihi yeniden yazılmayı bekliyor. Toplumsal tarihin bu paradigmayla geliştirilmesinin günümüzü aydınlatıcı değeri yüksek ve kesindir. Aynı yorumlamalar Yahudilik, Hristiyanlık ve Zerdüştilik (Maniheizm gibi sentezler de önemlidir) için de geliştirildikçe, Ortadoğu kültürü doğruya yakın çözümlenebilecek ve anlam zenginliğine yol açacaktır.

Kültür çözümlemelerinde Sümer ve Mısır orijinleri kilit önemdedir. Tek tanrılı dinlerin, Kutsal Kitapların bu orijinlerden kaynaklandığı kanıtlanmış gerçekliktir. Hepsine analık eden Neolitik Çağ kültürünün tarihsel etkileri çözümlenmeden, hiçbir bir kültür yeterince aydınlatılamaz. Hegel kendi döneminin kültür çözümlemesini o dönemde ancak sınırlı olarak anılan Antik Çağ'a, Mısır kültürüne kadar dayandırır. Kültürel tarih derlenip yorumlanırken, ortaya çıkacak olan bir kültür Rönesans'ı olacaktır. Ortadoğu kültür gerçekliğinde bu görev henüz başarıyla yerine getirilmemiştir. Dinci ve milliyetçi tarih görüşleri, dogmaları sergilemekten öteye bir anlatı sunmuyorlar.

Üç şeyi tartışacaksınız; Demokratik Toplum, Demokratik Devlet, Demokratik Siyaset

Demokratik konfederalizm düşüncelerim ulus-devlet ile özdeşleştirilmemeli, tam tersine milliyetçiliğin panzehiridir. Devlet de öğrenecek, yeni yeni kavramaya çalışıyor, tabii anlayamıyorlar, tartışacak profesörü yok, aydını yok. Herkes şoke oldu. Yalnız Kürtler için de söylemiyorum. Kavrayamamışlar. Altı yıldır ısrarla üç şeyi tartışacaksınız dedim: Demokratik Toplum, Demokratik Devlet, Demokratik Siyaset. Çıkış bu tartışmadadır. ABD'nin elinde o kadar bombası var, silahı var, bunu yapamadıkları için başaramıyor. Benim dediklerimi CIA alıyor, iyi inceliyor, ama tabii ki kendi çıkarlarına dönüştürerek uyguluyor. Bu durum Lenin-Wilson ilişkilerine benziyor. Lenin'in Rusya'da geliştirdiği ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına karşı Wilson, Wilson ilkeleriyle cevap veriyor. Lenin ile Wilson arasındaki diya-

lektik ilişki benimle Amerika ya da Bush arasındaki diyalektik ilişkiye benziyor. Lenin'e karşı ABD kazandı. Bakalım bizim diyalektiğimizde nasıl olacak?

Bunu halkların vereceği mücadele belirleyecektir. Emperyalist demokrasiye karşı biz halk demokrasisini geliştiriyoruz, bunu esas alıyoruz. Fakat aydınlar anlamıyor. Bu kadar tecrit olmama rağmen, tek başıma sosyalizm konusunda karamsarlığa girmedim. Kararlı, çok yüksek moralle mücadelemi sürdürüyorum. Topluma, insana saygıya ilişkin en ufak bir adım atılamıyor. Halkımız korkunç açlıkla terbiye edilmeye çalışılıyor, bir tanesinin bile kılı kıpırdamıyor. Bir aydın olarak ben bu yaşamın kenarından bile geçmem. Dünyayı verseler tenezzül etmem.

Demokratik konfederalizm amaca en uygun formüldür. Amaca en uygun kelime buydu. Bundan daha uygun formülasyonu bulamadım. Ehven-i şer bir kelime. Bookchin'de, Walerstein'de var, önemli noktalara değiniyorlar. İmparatorluk'un yazarları değer teorisini ele alıyorlar, değer ölçülemez diyorlar. Bazı sonuçlara ulaşıyorlar. Marks'ın değer teorisi yanlış. Aslında Kapital'i de çok iyi inceleyemedim, ama son tahlilde işçi sınıfı ile burjuva sınıfının birleşip pay alma savaşıdır. Roza Lüksemburg Marks'ı eleştiriyor, pre-kapitalist toplum olmadan işçi sınıfı yaşayamaz diyor. Roza'nınki daha doğrudur. İşçi sınıfı ile burjuvazi birleşip sonra toplumu sömürüyorlar. Değer teorisinin özü budur. İşçi sınıfının bu eksenli devrimciliği safsatadır. Neden değer ölçülemez? Şundan ölçülemez: Savunmalarında açmıştım, ana örneğini vermiştim. Ananın çektiği, harcadığı emek parayla ölçülemez. Ananın yaptığı gibi ücretsiz işçiliği nereye koyacağız? Çocuğu büyütmesi, ona bakması, ev içinde verdiği emek ölçülemez. Genelde insan nasıl büyüdü? İnsan yüz bin yıllık tarihin ürünüdür. İlkel komünal toplumdaki kültürler mücadelesine kadar her şeyi katarsak, tüm insanlık tarihi birikimlerini, bilgi birikimini nasıl küçük burjuva ücret talebine indirgersin? Değeri bunları yok sayarak ölçemezsin. Neolitik toplum, köleciler toplumu, feodal toplum, hepsini içine koyarsak işçi sınıfı olur. Marks'ın sosyal bilime katkıları olmuş, ama muazzam da yetersizliği var, topluma anlamlı bir şey getirememiştir. Sonuçta değer teorisi ile işçi sınıfının ücreti artırıldı.

İnsanlık tarihinde devlet olgusu ezeli olmadığı gibi, ulus-devlet de ebedi değildir.

20. yüzyılın başında geliştirilen ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi, devlet kurma hakkı olarak anlaşılmıştır. Bu temelde oluşan ulus-devletler günümüzde gelişme önünde ciddi engel durumundadırlar. Ulus-devlete dayalı Birleşmiş Milletler modeli yürümektedir. Körfez savaşı ve Irak'taki durum bunun kanıtı olmaktadır.

Günümüz ulus-devlet sistematığı ağır sorunlar yaşasa ve çatlaklıkları her gün artsa da, halen ulusal, bölgesel ve küresel alanda en güçlü sistematığa sahiptir. Ulus-devletler (sayıları iki yüz'ü aşıyor), bölgesel birlikler (başta Avrupa Birliği, ABD-Kanada-Meksika, Güneydoğu Asya) ve küresel BM (Birleşmiş Milletler) ile temsil edilmesine karşılık, demokratik uygarlık sisteminin Dünya Sosyal Forumu gibi gevşek ve formsuz, devlet ve iktidar olmayan çeşitli emekçi ve halk birlikleri çok yetersizdirler. Yetersizlik ideolojik ve yapısal temeldedir. Bu yetersizliği gidermek için Dünya Demokratik Konfederalizmi, bölgesel ve yerel ulusal demokratik konfederasyonlar, bunların parti ve sivil toplum aygıtları geliştirilmek durumundadır.

Bundan çıkışın temel yolu, ulus-devlete göre gelişen küresellik değil, tamamen halka dayanan ve gücünü tabandan alan Demokratik Konfederatif sistemdir. İnsanlık tarihinde devlet olgusu ezeli olmadığı gibi, ulus-devlet de ebedi değildir. Günümüzde küreselleşme ile ulus-devlet aşılacaktır. Ancak bu süreçte emperyalizm ciddi bir yeni sistem modeli geliştiremediği için, mevcut sistemin krizi derinleşmiş ve kaosa dönüşmüştür.

Ortadoğu'nun ağırlaşan tarihsel ve toplumsal sorunlarının çözümü için de demokratik konfederalizm sistemi geçerlidir. Kapitalist sistem ve emperyal güçlerin dayatmaları demokrasiyi geliştiremez, ancak demokrasiyi istismar edebilir. Demokratik Konfederal Sistemde tabandan gelişen demokratik seçeneği

egemen kılmak esastır. Bu sistem toplumsal temelde etnik, dini ve sınıfsal farklılıkları gözetten bir sistemdir.

Kürdistan çinse kendi kaderini tayin etme hakkı, milliyetçi temelde devlet kurmak değil, siyasi sınırları sorun yapmadan ve sınırları esas almadan kendi demokrasisini kurma hareketidir. İran'da, Türkiye'de, Suriye'de ve hatta Irak'ta oluşacak bir Kürt yapılanmasında tüm Kürtler bir araya gelerek kendi federasyonlarını, birleşerek de üst konfederalizmi oluştururlar. Kürdistan Demokratik Konfederalizminde asıl karar yetkisi köy, mahalle ve şehir meclis ve delegelerininindir. Dolayısıyla halkın ve tabanın kararı geçerlidir.

Devlet krizi politika devreye girmeden çözümlenemez.

Karşıt modernite olarak kendini gittikçe daha çok görünür kılmak durumunda olan demokratik sistem bu koşullar altında varoluşunu güçlendirirken, biçim sorunlarını başarıyla çözmekle karşı karşıyadır. Konfederalizmin tarihe yabancı olmadığını, günümüz toplumunun karmaşıklaşan doğasına daha iyi yanıt olduğunu bu amaçla belirlemeye çalıştık. Ahlaki ve politik toplumun kendini en iyi ifade etme yolunun demokratik siyaset olduğunu sıkça dile getirdik. Demokratik siyaset, Demokratik Konfederalizm'in inşa tarzıdır. Demokratikliği de bu tarzdan alıyor. Karşıt modernite gittikçe merkezileşen, toplumun en iç gözeneklerine kadar yayılan iktidar ve devlet aygıtlarıyla kendini sürdürmeye çalışırken, aslında politik alanı da yok etmiş oluyor. Buna mukabil demokratik siyaset toplumun her kesimine ve kimliğine kendini ifade etme ve siyasi güç olma olanağını sunarken, politik toplumu da birlikte oluşturmuş oluyor. Politika yeniden toplumsal yaşama giriyor. Devlet krizi politika devreye girmeden çözümlenemez. Krizin kendisi politik toplumun yadsınmasından kaynaklanmaktadır. Demokratik siyaset günümüzde derinleşen devlet krizlerini aşmanın yegâne yoludur. Yoksa daha da sıkı merkezi devlet arayışları sert kırılmalara uğramaktan kurtulamazlar.

Ulus-devlet doğrudan demokrasinin inkârı ise, demokratik konfederalizm onun işlevselleştirici biçimi konumundadır.

Toplumsal doğanın esas olarak ahlaki ve politik nitelikte olduğu, uygarlık sistemlerinin bu nitelikleri aşındırdığı, yerine kaba hukuk kuralları ve devlet idaresini yerleştirdiği, kapitalist modernitenin bu süreci sınırsız, derinliğine ve genişliğine geliştirdiği, bunun ekonomik, toplumsal, iktidarsal ve devletsel kriz olduğu çözümlenememiştir. Doğru, iyi ve güzel olanın toplumun ancak ahlaki ve politik niteliğini tam sağlayarak, bunun için demokratik siyasetle yürüyen bir demokratik konfederal sistem olduğu gerçeği öngörülmemiştir. Bu yönlü çözümleme ve çözümler gelişmemiştir. Özgür, eşit ve demokratik toplumun iktidar ve devlet aygıtlarıyla oluşturulamayacağını, tersine bu aygıtlarla çeliştiğini görememişler; her ikisinin ancak birbirlerinin varlığını kabul temeline dayanan ilkeli bir barışla bir arada yaşayabileceklerinin teori ve pratiğini geliştirememişlerdir. Temel paradigma devrim-iktidar-sosyalizm olarak öngörülünce, sonuçta devlet kapitalizminden başka bir şeyin oluşmayacağına şaşırmanın gerekir.

Demokratik konfederalizm ulus-devlet sistematüğinden kaynaklanan olumsuzlukları aşma potansiyeline sahip olduğu gibi, toplumu politikleştirmenin de en uygun aracı konumundadır. Basittir ve uygulanabilir. Her topluluk, etnisite, kültür, dini cemaat, entelektüel hareket, ekonomik birim vb. birer politik birim olarak kendilerini özerkçe yapılandırıp ifade edebilirler. Federe veya özerklik, kendilik denilen kavramı bu çerçeve ve kapsamda değerlendirmek gerekir. Her kendiliğin yerelden küreselliğe kadar konfederasyon oluşturma şansı vardır. Yerelin en temel ögesi, özgür tartışma ve karar hakkıdır. Her kendilik veya federe birim, katılımcı demokrasi olarak da kavramlaştırılan doğrudan demokrasinin uygulanma şansına sahip olması nedeniyle eşsizdir. Bütün gücünü doğrudan demokrasinin uygulanabilirliğinden alır. Temel bir rolünün olmasının gerekçesi de budur. Ulus-devlet doğrudan demokrasinin ne

kadar inkârı ise, tersine demokratik konfederalizm o denli onun oluşturucu ve işlevselleştirici biçimi konumundadır.

TARİH MERKEZİ DEVLETSEL DEĞİL, KONFEDERALDİR.

Demokratik konfederalizm sanıldığı gibi günümüze özgü herhangi bir yönetim biçimi değildir. Tarihte olanca ağırlığıyla yer bulan bir sistemdir. Tarih bu anlamda merkezi devletsel değil, konfederaldir. Devlet formu çok resmileştiği için tanınmıştır. Fakat toplumsal yaşam konfederalizme daha yakındır. Devlet hep merkeziyetçiliğe koşarken, dayandığı iktidar tekellerinin çıkarlarını esas almaktadır. Aksi halde bu çıkarları koruyamaz. Ancak çok sıkı bir merkeziyetçilik güvence sağlayabilir. Konfederalizmde tersi geçerlidir. Esas aldığı tekel olmayıp toplum olduğu için, mümkün olduğunca merkeziyetçilikten kaçınmak durumundadır. Toplamlar homojen (tek kütle) olmayıp çok sayıda topluluktan, kurum ve farklılıktan oluştuğu için, hepsinin ortak bir ahenk içinde bütünlüğünü sağlamak, korumak zorunluluğunu duyar. Dolayısıyla bu çokluklar için aşırı merkeziyetçi bir yönetim sık sık patlamalara yol açar. Tarihte bunun sayısız örnekleri vardır. Demokratik konfederalizm ise her topluluk, kurum ve farklılığın kendini yansıtmasına uygunluğundan ötürü daha çok yaşanır. Çok tanınmış bir sistem olmaması, resmi uygarlığın hegemonik yapısı ve ideolojisinden ötürüdür. Resmi tanımı olmasa da, toplumlar tarihte esas olarak konfederalisttir.

İmparatorlukların bile bir nevi konfederalizm olduğunu kavramak önemlidir.

Tüm aşiret, kabile, kavim yönetimleri hep gevşek ilişkiler niteliğindeki konfederalizme izin verir. Aksi halde iç özerklikleri zedelenir. Bu ise varlıklarını dağıtır. Hatta imparatorluklar bile içyapılarında sayısız farklı yönetime yaslanırlar. Her türlü kabile, aşiret, kavim yönetimleri, dinsel otoriteler, krallık, hatta cumhuriyet ve demokrasiler bir imparatorluk bünyesinde birleşebilirler. Bu anlamda en merkezi sanılan imparatorlukların bile bir nevi konfederalizm olduğunu kavramak önemlidir.

Tarihte yerel ve bölgesel özerklik politikaları hep olagelmiş, ahlaki ve politik toplumun varlığını sürdürmesinde önemli rol oynamışlardır. Dağlar, çöller ve ormanlık alanlar başta olmak üzere, yeryüzünün çok geniş bir coğrafyasında kabile, aşiret, köy ve kent toplumu halinde yaşayan halklar ve uluslar, uygarlık güçlerine karşı sürekli özerklik ve bağımsızlık politikaları ile direniş sergilemişlerdir. Bu nedenle tarihte demokratik konfederal gelenek ağır basar diyoruz. Uygarlık tarihi boyunca hâkim eğilim boyun eğme değil, direniştir diyoruz. Öyle olmasaydı, dünya Firavun Mısır'ı gibi olurdu. Direnişin, politikanın olmadığı tek bir insan yerelinin, bölgesinin kalmadığını bilmeden tarihi doğru yorumlayamayız. Güney Amerika, Afrika, Asya halkları halen bütün renkleri ve kültürleriyle direniyorlarsa, bu demektir ki tarihleri de böyledir. Çünkü tarih 'şimdidir'.

Sistemin bağrını delen arayışlar.

İki farklı modernite olgusunu mukayeseli ele alma ve tarihsel olarak karşılaştırma yöntemini hep kullandım. Zira gerçeğin kendisi çatallıydı. Uygarlık tarihinde olduğu gibi, daha kısa evresi olarak modern zamanlar bütün ilişki ve çatışmalarıyla bu ikileme tanıklık etmekteydi. Deneme niteliğinde de olsa yapmaya çalıştığım, bu tanıklıklara dayanarak tanımlamalar ve kısa çözümlemeler geliştirmektir. En azından bir düşünce taslağı olarak anlaşılacağından kuşku duymuyorum. Şüphesiz geliştirilecek eleştiri ve öneriler çözümlemeleri daha da güçlendirecektir.

Kâr ve sermaye birikim sistemi olarak kapitalizmin modernizme damgasını vurduğu ve halen finans kapitalin hâkimiyetinde küresel hegemon güç olarak konumunu sürdürdüğü inkâr edilemez. Bununla birlikte sistem olarak (dünya kapitalist sistem, dünya sistem) inşa edildiği, tüm mekân ve zaman koşullarında bağrında yoğun çelişik güçler taşıdığı da inkâr edilemez. Kavram kolaylığı olarak demokratik modernite güçleri olarak tanımlamaya çalışılan bu güçlerin sadece reel sosyalizm ve ulusal kurtuluş hareketleri olarak değil, başta anarşizm olmak üzere, son dönemde de ekolojik, feminist, radikal dinci sistemler gibi çıkışlara tanık olunduğu bilinmektedir. Sistemin bağrındalığı çoktan deşilmiş, içinden ve dışından (Daha çok dışından demem gerekir. Çünkü toplumsal doğa asıl olarak dıştan gelen güçleri tanı-

maktadır) gelenler, sistemin tüm mekân ve zamanlarında varlıklarını, özgürlük ve eşitlik istemlerini hep dile ve eyleme getirmişlerdir. Sistem arayışlarından hiç geri durmamışlardır.

Eğer demokratik uygarlık cephesi hala istediği, gerekli ve hak edilmiş olan kazanımları elde edemiyorsa, bunun temel nedeni halen esas alması gereken paradigmatik devrimini tam yapmaması (temel bilimsel yaklaşım), yeterli program, örgüt ve eylem gücüne erişememesidir. Bunlar elde edilmeyecek ve erişilemeyecek hedefler değildir. Demokratik uygarlık hareketi kendi asli kimliğine (özgürlük, eşitlik, demokratlık) sahip çıkarak, tarih-sosyal çözümlemesini yaparak, program, örgüt ve eylem biçimlerini dünya, bölge ve yerel çapta inşa edebilir. Dünya Demokratik Konfederalizmi; Asya, Afrika, Avrupa ve Avustralya için bölgesel demokratik konfederalizmler gündemleştirilebilir. Özellikle Ortadoğu için Ortadoğu Demokratik Konfederalizm projesi mevcut kaotik ortam içinde oldukça anlamlı bir çalışma olacaktır.

Demokratik konfederalizm son dört yüz yıllık tarihe karşı çok kültürlü ve farklı siyasi oluşumlarda ısrar tarihidir.

Demokratik modernite gerek tarihsel temel olarak, gerekse güncel, karmaşık toplumsal doğa açısından demokratik konfederalizmi temel siyasi model olarak belirlemekle keyfi bir seçim yapmıyor. Ahlaki ve politik toplumun siyasi çatısını ifade etmiş oluyor. Toplumsal doğanın homojen ve monolitik olmadığını tam kavramadıkça, demokratik konfederalizmi anlamak güçleşir. *Resmi modernitenin son dört yüz yıllık tarihi, çok etnisiteli, çok kültürlü, farklı siyasi oluşumlu ve öz savunmalı toplumu homojen ulus adına bir nevi soykırıma* (genellikle kültürel, zaman zaman fiziki soykırımlar) *tabi tutma eylemidir.* Demokratik konfederalizm ise, bu tarihe karşı öz savunma, çok etnisiteli, çok kültürlü ve farklı siyasi oluşumlarda ısrar tarihidir. Post modernizm bu çatışmalı modernite tarihinin yeni biçimler altında devam etmesidir.

Demokratik modernite, modern ulus-devletin evrenselci, düz, ilerlemeci ve kesinlikçi (olasılıklar ve alternatiflere kapalı yöntem anlayışı) yöntemle çizdiği yolda gerçekleştirmek istediği homojen (tek tip-li) insan, sürü ve kitle toplumuna çoğulcu, olasılıkçı, alternatiflere açık ve demokratik toplumu görünür kılan yöntemlerle cevap verir. Farklı siyasi oluşumlara açık, çok kültürlü, tekelleşmeye kapalı, ekolojik, feminist ve temel toplumsal ihtiyaçlara cevap veren, topluluk tasarrufuna dayalı ekonomik yapısıyla alternatifini geliştirir. Kapitalist modernitenin ulus-devletine karşı, demokratik modernitenin siyasi alternatifi Demokratik Konfederalizmdir.

TOPLUMUN ÖZÜ OLAN DEMOKRATİK SİSTEM YEGANE ÇÖZÜM YOLUDUR.

Tüm toplumsal birimler, gevşek bağlarla birbirine bağlılığı ancak özerkliklerine saygı gösterilmesi şartıyla kabul ederler. Uygarlığın iktidar ve devletçi güçlerine bile ancak bu şartla rıza gösterirler. Rızanın olmadığı koşullar daimi savaş halidir. Rıza olduğunda ise, gerçekleşen barıştır. Modern çağın tüm toplumu kaplamış iktidar olgusu ve ulus-devlet yapılanmasını karşılayacak toplumsal yönetim ilkesi, politika ve demokratik konfederalizmdir. Politika demokratik siyaset olarak icra edilirken, tüm toplumsal birimler federe bir güç olarak konfederal sürece katılırlar. Bu sistem yeni bir politik dünyadır. Uygarlık, modernite hep buyrukla idare ederken, demokratik uygarlık ve modernite tartışma ve uzlaşma ile gerçekten politika yaparak yönetir. Tarih ve günümüz gerçekleri ne kadar çarpıtılıp örtbas edilirse edilsin, esas toplumsal gelişmeler politika sanatının öncülüğünde sağlanmıştır. Kapitalizm küresel kriz koşullarında iktidarını ulus-devleti yeniden inşa temelinde korumaya çalışırken, tüm demokratik modernite güçlerinin ahlaki ve politik toplumu koruma ve geliştirmeyi hedefleyen demokratik konfederal sistemi geliştirerek krizi yanıtlamaları temel görevleridir.

Bu açıklamalar ışığında demokratik modernite güçlerinin politik görevlerine ilişkin genel ilkeleri aşağıdaki hususlar etrafında özet halinde sunmak mümkündür:

1. Toplumsal doğa esas olarak ahlaki ve politik bir oluşumdur, varoluştur. Toplumsal varlığını sürdürdükçe, ahlaki ve politik nitelikleri devam eder. Ahlaki ve politik niteliğini yitiren toplumlar dağılmaya, çürümeye ve yok olmaya mahkûmdur.
2. Toplumlara ilkel, köleci, feodal, kapitalist, sosyalist olarak düz bir çizgide sürekli ilerleyen biçimler altında tasarlamak, hakikatlerini kavramaya katkı sunmaktan çok çarpıtmaya ve örtbas etmeye hizmet eder. Bu tür açıklamalar propaganda yüküldür. Ahlaki ve politik nitelik ana toplum karakteri olup, bunların varlık derecesine göre toplumları nitelemek en doğrusudur. Gerek sınıf ve devletin nitelikleri, gerek endüstriyel ve tarımsal gelişme seviyeleri toplumun esas karakterini oluşturmayan, geçici olgular durumundadır.
3. Toplumsal problem iktidarın tahakküm ve sömürsüyle bağlantılı olarak doğar. İktidar ve sömürü geliştikçe toplumsal sorunlar da gelişir. Çözüm araçları olarak dayatılan sınıf temelli devletler, sınırlı çözüm kapasiteleri yanında esas olarak yeni sorun kaynağına dönüşürler.
4. Politika sadece toplumsal sorunların çözümünde değil, tüm hayati çıkarlarının belirlenmesinde, korunmasında ve sürdürülmesinde temel toplumsal çözüm aracıdır. Toplumun korunmasında öz savunma gerekli olup, politikanın askeri güç olarak devamı niteliğindedir.
5. Tarih boyunca uygarlıklar toplumu devlet idaresiyle yönetmeye çalıştıkça, toplumda politikanın işlevi daralır. Varlıkları sürdüğü müddetçe, toplumlar bu işlev daraltılmasına karşı direnişle yanıt verirler. Tarih bu iki ana etken altında ne tam uygarlık idaresidir, ne de tam demokratik politik yönetimdir. Tarihte çatışmalar bu iki ana etkenin çelişkili karakterlerinden kaynaklanır.
6. Tarihte barış dönemleri uygarlık güçleriyle demokratik güçlerin birbirlerini tanımaları, kimlik ve çıkarlarına saygılı davranışlarıyla sağlanır. İktidar uğruna çatışma ve ateşkeslerin barışla ilgisi yoktur.
7. Kapitalist modernite döneminde iktidar tüm toplumu içten ve dıştan kuşatıp bir nevi iç sömürgeye dönüştürür. İktidar ve temel devlet formu olarak ulus-devlet, toplumla devamlı savaş halindedir. Direniş politikası kaynağını bu gerçeklikten alır.
8. Kapitalist modernitenin topluma karşı bu topyekûn savaş hali, demokratik modernite alternatifini daha acil ve zorunlu kılar. Demokratik uygarlık güçlerinin günümüzdeki varlığı olarak

demokratik modernite ne geçmişte yaşanan bir altın çağ anısıdır, ne de geleceğe ilişkin bir ütopyadır. Kapitalist sistemle varlıkları, çıkarları çelişen tüm toplum birim ve bireylerinin varlık ve duruşudur.

9. Sistem karşıtı güçlerin son iki yüz yıllık mücadeleleri ya taşıdıkları iktidar perspektifi nedeniyle ya da politik alanı boş bırakmalarından dolayı çözümsüz ve başarısız kalmıştır. Değerli bir miras bırakmalarına rağmen, eski zihniyet ve yapılanmalarla ne modernitenin kendisine, ne de sistemik krize karşı bir alternatif oluşturabilirler.

10. Alternatif olmak ancak modernitenin üçayağı olan kapitalizme, endüstriyalizme ve ulus-devlete karşı kendi sistemini geliştirmekle mümkündür. Demokratik toplumculuk, eko-endüstri ve demokratik konfederalizm; demokratik modernite adıyla karşıt sistem olarak önerilebilir. Demokratik uygarlığın mirasıyla sistem karşıtlarının yeni sistemde buluşmaları başarı şansını arttırır.

11. Demokratik konfederalizm, demokratik modernitenin temel politik biçimi olup, yeniden inşa çalışmalarında hayati bir rolü ifade eder. Kapitalist modernitenin çözüm aracı olmaktan çok, sürekli sorun doğuran temel devlet formu olan ulus-devlete seçenek oluşturan demokratik modernitenin temel politik biçimi olarak demokratik konfederalizm, çözüm üretmenin en uygun demokratik siyaset aracıdır.

12. Demokratik siyasetin yürürlükte olduğu ahlaki ve politik toplumlarda özgürlük, farklılıklar temelinde eşitlik ve demokratik gelişmeler en sağlıklı yoldan sağlanmış olurlar. Özgürlük, eşitlik ve demokrasi ancak toplumun kendi öz vicdan ve zihniyet gücüyle yaptığı tartışma, karar ve eylem gücüyle mümkündür. Hiçbir toplumsal mühendislik gücüyle bunu sağlamak mümkün değildir.

13. Demokratik konfederalizm, modernitenin ulus-devlet eliyle yürüttüğü monolitik, homojen, tek renkli faşist toplum modelinden kaynaklanan etnik, dinsel, kentsel, yerel, bölgesel ve ulusal sorunlara karşı temel çözüm aracı olarak demokratik-ulus seçeneğini sunar. Demokratik-ulusa her etnisite, dinsel anlayış, kent, yerel, bölgesel ve ulusal gerçeklik kendi öz kimliğiyle ve demokratik federe yapısıyla yer alma hakkına sahiptir.

14. Demokratik-ulusların küresel birliğinin BM'ye alternatifi, Dünya Demokratik Uluslar Konfederasyonu'dur. Kıtasal parçalar ve büyük kültürel alanlar daha alt düzeyde kendi Demokratik Ulus Konfederasyonlarını oluşturabilirler. AB bu doğrultuda hegemonik davranmazsa ilk adım sayılabilir. Küresel ve bölgesel hegemonik iktidara karşı çıkışlar bu kapsamda ele alınır.

15. Tarihte uygarlık güçleriyle demokratik güçler arasında çoğu kez gerçekleştiği gibi, kapitalist modernite güçleriyle demokratik modernite güçleri de birbirlerinin varoluş ve kimliklerini kabul etme ve yönetimlerini tanıma temelinde barış içinde bir arada yaşayabilir. Bu kapsam ve koşullar altında ulus-devlet sınırları içinde ve dışında demokratik konfederal siyasi oluşumlarla ulus-devlet oluşumları bir arada barış içinde yaşayabilir.

Demokratik modernitenin politik alan görevlerine ilişkin ilke saptamaları azaltılıp çoğaltılabilir. Mühim olan kapsam ve uygulama esaslarının belirlenmesidir. Bu tür bir ilke sıralamasının amacı karşıladığı kanısındayım. Tartışmalar, yaşamın özgürlük gerçekleri sonucu belirleyecektir

Orta sınıflar demokrasinin değil, faşizmin malzemelerini derlediği depodur

Ulus devletin yarattığı birey köledir, tek tanrılı dinlerin yarattığı fertlerden daha tehlikelidir. Devletin birey yaratması, vatandaş yaratması bütün kilitlenmenin sebebidir. Demokratik ulus, topluluk ve bireylerin kendi yerel gerçeklikleri doğrultusunda sorunlarını tartıştığı, çözüm ürettiği modeldir. Birileri-

nin çıkıp halk adına konuşması doğru değildir. Bu benim için de geçerli. Bu tarz doğru değil. Önemli olan halkın kendisinin çözüm gücü olabilmesidir. Ulus devlet tam engel konumundadır. Bizim hedefimiz devlet değil, demokrasiyi kurmaktır. Orta sınıfa dayalı Avrupa tipi demokrasiden bahsetmiyorum. Ulus-devlet esas olarak orta sınıfa oynar. Sınıf temeline ortayı alır. Toplum kendisinden ibaret sayar. Çok bencil bir sınıftır. Liberaller orta sınıfı demokrasinin temel şartlarından sayarlar. Ancak tersi doğrudur. Orta sınıflar demokrasinin değil, faşizmin malzemelerini derlediği depodur. Nasıl ki faşizm ve ulus-devlet ilişkisi yapısalsa, faşizmle orta sınıf ilişkisi de yapısalıdır. Faşizmin kapitalist tekelin yapısal ilişkisi olması, orta sınıfa ilişkin bu yargıyı değiştirmez.

Liberal demokrasi esas olarak orta sınıfa oynarken, en büyük demokrasi oyununda gerçek demokratik toplum güçlerine üstünlük sağlayarak demokrasinin içeriğini boşa çıkarmayı hedefler. Liberal burjuvazi, liberal demokratlar ancak güçlü demokratik gelişmeler ortamında sol kanat olarak olumlu kılınabilir. Dikkat edilmesi gereken, orta sınıf sapkınlığıdır. Kapitalizm toplumun demokratikleşme mücadelesi karşısında orta sınıfı kullanmada büyük deneyim kazanmıştır. Tavizler vererek, hayaller uyandırarak, toplumun alt zeminine karşı sürekli korkutarak iç politika yürütmeyi esas alır. Ulus-devlet bu anlamda orta sınıfın yoğunlaşmış savaşıdır. Yine bu anlamda ulus-devlet orta sınıfın savaş ilahıdır. Öyle anlar, öyle hayal eder, öyle tapınır.

Bu tanrı ve yoğunlaştırdığı savaşına karşı demokratik güçlerin kendi öz zihniyet ve eylemlerini yaratmaktan başka seçenekleri yoktur. Bu tanrıya karşı tek seçenek ise, özgür yaşamın kendini en kutsal seçenek kılmasıdır! Öz yaratım yeteneği yoktur.

Devlet olmayan demokrasi kurma, coğrafi sınırları esas almaz

Devlet ve iktidar ilişkilerinin toplumdaki kanserolojik etkisi bu sınıfsal doğasından kaynaklanır. Orta sınıfın doğası faşizm yüklüdür. Devlet olmayan demokrasi kurma, coğrafi sınırları esas almaz. Devlet olmayan demokrasi olunca, coğrafi sınırlara ve başka devletleri yıkmaya gerek yok. Biz kendi sistemimizi kuracağız. Devlet bunu kabul eder etmez, halkımız neredeyse, halk topluluklarımız neredeyse, kendi çözüm modelimizi orada esas alacağız.

Devlet tarzı partileşme benim açımdan aşılmıştır, bu partileşme 19. yüzyıla aittir, Bolşevik Parti buna dâhildir. Bu aşılmıştır, kendilerinde de bunu aşmalılar. Partiler bir ideoloji, zihniyet örgütüdür. Devlet olalım vs. demez; demokrasi düşüncesini ve zihniyetini örgütler, sorunları tartışır, seçkin kadro yetiştirir, akademik çalışmalar yapar.

'Devletçi ideolojiler' benim açımdan artık çözümlendikleri kadarıyla tamamen bir kurtuluş aracı olamazlardı. Kapitalist, sosyalist, ulusal üniter ve federalist demokratik sınıf devletleri hiyerarşik toplumun din, cins, etnisite, çevre ve sınıf sorunlarını çözmek şurada kalsın, bu sorunların bizzat kaynağı durumundadırlar. Çözümü her bakımdan bu kaynağın dışında aramak ve ta neolitik toplumdan beri çakılıp kalmış halkların, bireyin ve tarih boyunca ailenin içine sıkışmış bulunduğu konumundan, dağ başında ve çölde hala direnen aşiret olgusuna, din cemaatlerinden kadının bin bir kılıfa bürünmüş objektif direnme gerçekliğine, toplumun temel kurumlarını savunmaktan bireyin yitip özgürlüğünü yakalamaya kadar çok yönlü bir 'yeni yol' arayışına dayandırmak gerektiği temel bir öneme sahiptir. Çevreyi, ekolojik dengeleri altüst eden toplum ve sınıflı uygarlıktan, bilimle sıkı işbirliği temelinde ekolojik toplum arayışıyla çıkış aramak ertelenmez bir görev durumuna gelmiştir.

Halkın eyleminin olmadığı yerlerde demokrasiler yeşeremez

Demokrasiler halk eylemliliğiyle bağlantılı rejimlerdir. Halkın eyleminin olmadığı yerlerde demokrasiler yeşeremez. Devletin halkın eylemliliğine saygısı kadar, halkın da devlete saygılı olması, onun kendisine duyarlı olan düzenini bozmaması gerekir. Karşılıklı bir konsensüste buluşmaları esastır. Her şe-

yin devlete bırakılması ne kadar demokrasiden uzaklaşmaya götürürse, her şeyin halk eylemciliğine bırakılması da anarşiye götürür. Tarih boyunca çok denenmiş bu uç noktalara düşmemek önem taşır. Son yüzyılda özellikle gerek 'ulusal kurtuluş', gerek 'sosyalist kurtuluş' adına yürütülen ayaklanma ve savaşları da halk eylemliliği olarak kutsamak gerçekçi değildir.

Son tahlilde 'reel sosyalizmin' ve 'ulus devletlerin' aşılması gerçeği, bu iddiaların fazla bilimsel olmadığını yeterince ortaya koymaktadır. Toptancı olan bunlar ve benzeri kavramlara daha ihtiyatlı ve gerçekçi yaklaşmak son derece önemlidir. Bir nevi din, hanedan kavramlarına benzemektedirler. Artık halkın eylemliliği çok zorunlu meşru savunma dışında zor içermemek kadar, devlet yıkmak ve kurma amaçlı da olmamak durumundadır. Aksi halde 70 yıl da geçse ve dünyanın 1/3'ünde egemen de olsa aşılma-kurtulamaz. Doğrusu, halk eylemliliğinin esas amacı, devletin kendi demokratik kurumlaşmasına, böylelikle özgürleşmesine rıza göstermesi ve bunun için sorumlu temsilcilerini kabul etmesi biçiminde formüle edilmelidir. Ne devlete tapınmak, ne de yıkmak için halk adına savaşlar ve eylemler doğru ve meşru olarak değerlendirilemez; değerlendirilirse bile, halkın özgürlüğüne en sonunda ters düşmekten kurtulamaz.

Kapitalist moderniteyi nasıl üç önemli boyut altında düşünmek mümkünse, benzer bir yaklaşım demokratik modernite için de geçerli olabilir. Kapitalist modernite için temel süreksizlik ve özgün nitelikler olarak düşünülen kapitalist üretim toplumu, endüstri toplumu ve ulus-devlet toplumuna karşılık, demokratik modernitenin ahlaki ve politik toplum, eko-endüstriyel toplum ve demokratik konfederalist toplum boyutları öne çıkar. Her iki sistem açısından ayrıntıda boyutlar çoklaştırılabilir. Fakat ana hatlarıyla tanımlanmaları için bu üçlü boyutlar yeterli bir anlam verebilir.

Toplumsal doğanın üçüncü boyutunu yönetsel düzeyde demokratik konfederalist sistem biçiminde belirlemek mümkündür. Tüm sakıncalarına rağmen, üçlü boyut öğretici olabilmektedir. Önemli olan boyutların iç içeliğidir. Keyfi olarak biri yerine başka bir şey yerleştirmek belki mümkün olur, ama ortaya çıkan şey demokratik modernite sistemi olmaz, başka şey olur. Kapitalist modernite üçlüsü de iç içedir. Boyutları birbirini gerektirir.

Resmi modernitenin temel devlet formu olan ulus-devletin karşılığını demokratik modernitede demokratik konfederalist sistem oluşturur. Bunu devlet olmayan siyasi yönetim biçimi olarak tanımlamak mümkündür. Sisteme özgünlüğünü veren de bu özelliğidir. Demokratik yönetimleri kesinlikle devletin idari yönetimiyle karıştırmamak gerekir. Devletler idare eder, demokrasiler yönetir. Devletler iktidara dayanır, demokrasiler kolektif rızaya dayanır. Devletlerde atama, demokrasilerde seçim esastır. Devletlerde zorunluluk, demokrasilerde gönüllülük esastır. Benzeri farklılıkları çoğaltmak mümkündür.

Demokratik konfederalist model özgürleştirici, çoklaştırıcı ve demokratikleştiricidir

Doğrudan katılımcı demokrasinin ana hücreleri olarak federe birimler, koşullar ve ihtiyaçlar gerekli kıldığı kadar konfedere birliklere dönüşme esnekliği bakımından da eşsiz ve idealdir. Doğrudan katılımcı demokrasiye dayalı birimleri esas almak kaydıyla geliştirilecek her tür siyasi birlik demokratiktir. En yerelde doğrudan demokrasinin uygulandığı, yaşandığı birimden en küresel oluşuma kadar geliştirilen politik işlevselliğe demokratik siyaset demek mümkündür. Gerçek demokratik sistem tüm bu süreçlerin yaşanmasının formülasyonudur.

Toplumsal doğa dikkatlice gözlemlenirse, ulus-devletin 'demirden kafes' niteliği ile demokratik konfederalizmin en uygun özgürleştirici niteliği rahatlıkla anlaşılabilir. Ulus-devlet toplumu ne kadar bastırıyor, tek tipleştiriyor ve demokrasiden uzaklaştırıyorsa, demokratik konfederalist model de o denli özgürleştirici, çoklaştırıcı ve demokratikleştiricidir.

Öz savunma tanım olarak, demokratik siyasetin yoğunlaştırılmış ifadesidir.

Dikkat edilmesi gereken bir husus da federe ve kendilik birimlerinin çok zengin bir kapsamda düşünülmesidir. Bir köy veya şehir mahallesinde bile konfedere birliklere ihtiyaç olacağını anlamak büyük önem taşır. Her köy veya mahalle rahatlıkla bir konfedere birlik olabilir. Örneklersek, bir yandan köyün ekolojik birimi yani federesi, diğer yandan özgür kadın birimi, öz savunma, gençlik, eğitim, folklor, sağlık, yardımlaşma ve ekonomik birimlere kadar çok sayıda doğrudan demokrasi birimi köy çapında birleşmek durumundadır. Bu yeni birimler birimine de rahatlıkla konfedere (federe birimlerin birimi) birim veya birlik denilebilir. Aynı sistemi yerel, bölgesel, ulusal ve küresel seviyelere kadar taşırdığımızda, demokratik konfederalizmin ne denli kapsayıcı bir sistem olduğu rahatlıkla anlaşılabilir. Demokratik modernitenin temel boyutlarından üçünün de birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğunu konfederalizm sistematığı ile daha iyi anlamak mümkündür. Her boyut bu sistem içinde kendini tartışma, değerlendirme, kararlaştırma, yeniden yapılandırma ve eylemselleştirme potansiyeline sahip olduğu için, toplumsal doğanın tarihsel toplum gerçekliği ve bütünselliği de en iyi biçimde sağlanmış oluyor.

Toplumsal öz savunmayı da demokratik konfederal sistemde en iyi biçimde gerçekleştirmek mümkündür. Öz savunma demokratik siyasetin bir kurumu olarak konfederal sistem kapsamındadır. Öz savunma tanım olarak, demokratik siyasetin yoğunlaştırılmış ifadesidir.

Ulus-devlet esas olarak askeri bir sistemdir. Tüm ulus-devletler içte ve dışta çok acımasız, çeşitli, uzun süreli, değişik biçimde gerçekleştirilen savaşların ürünüdür. Savaşların ürünü olmayan tek bir ulus-devlet düşünülemez. Sadece kuruluş aşamasında değil, hatta ondan daha fazlası kurumlaşma ve çözülme dönemlerinde ulus-devlet tüm toplumu içten ve dıştan militarist (askeri) bir zırhla kaplar. Toplum tümüyle askerileşir. İktidar ve devletin sivil idare denen kurumları esas olarak bu askeri zırhı örten perde durumundadır. Burjuva demokrasileri denen aygıtlar ise, daha da ileri gidip demokrasi cılası ile bu militarist yapılanma ve zihniyeti örtbas ederek, liberal demokrat bir toplumsal sistemin yürürlükte olduğu propagandasını yükümlenir. Modernite yönetiminin bu yaman çelişkisini çözümlemekten, herhangi doğru bir siyasallaşma ve demokratik siyaset yapma olgusundan bahsetmek mümkün değildir. Asker-millet denilen olgu budur. Bu, dört yüz yıldır inşa edilen tüm ulus-devletler için geçerli bir olgudur. Tüm toplumsal sorunlar, bunalımlar ve çürümelerin altında bu gerçeklik yatar. Çözüm olarak dayatılan ve sıkça tekrarlanan her tür (darbeli, darbesiz, askeri, sivil faşizmler) faşist iktidar uygulamaları ulus-devletin doğası gereğidir; onun biçimsel ifadesinin en özgün halidir.

Demokratik konfederalizm ulus-devlet kaynaklı bu militaristleşmeyi ancak öz savunma aracı ile durdurabilir. Öz savunmadan yoksun toplumlar kimliklerini, politik özelliklerini ve demokratikleşmelerini yitirmek durumundadır. Bu nedenle öz savunma boyutu, toplumlar için basit bir askeri savunma olgusu değildir. Kimliklerini koruma, politikleşmelerini sağlama ve demokratikleşmelerini gerçekleştirme olgusuyla iç içedir. Toplum ancak kendini savunabiliyorsa kimliğini koruduğundan, politikleşmesini sağladığından ve demokratik siyaset yapabildiğinden bahsedebilir. Bu gerçekler ışığında demokratik konfederalizm aynı zamanda bir öz savunma sistemi olarak boyutlanmak durumundadır. Tekellerin küresel hegemonik çağında ve bütün toplumu ulus-devlet biçiminde militaristleştirdiği koşullarda, demokratik modernite aynı kapsamda, tüm zaman ve mekân koşullarında, öz savunma demokratik siyaset temelinde, konfederal ağlardan oluşan öz sistematığıyla ancak hegemonyaya karşılık verebilir. Ne kadar hegemonik ağ, şebeke (ticari, finansal, sınaî, iktidar, ulus-devlet ve ideolojik tekel) varsa, demokratik modernitede de o denli konfederal, öz savunmacı ve demokratik siyaset ağları geliştirilmek durumundadır.

Bu boyut konusunda değinmemiz gereken son bir sorun, ikisi arasındaki ilişki ve çelişkilerin nasıl sürdürülebileceğine ilişkindir. Özellikle reel-sosyalist ve ulusal kurtuluşçu akımlara hâkim olan iktidarcı yaklaşımlar (burjuva iktidarı yerine proletarya iktidarı, hatta diktatoryası; sömürgeci, işbirlikçi yönetimler yerine milli iktidarcı yaklaşımlar) tarihin en trajik yanlışlarını yaparak, bu anlayışları nedeniyle

kapitalizme hak etmediği bir kendini sürdürme şansı sunmuşlardır. Bir nevi iktidar ve devlet yıkma ve yerlerine yenilerini inşa etme anlayış ve uygulamaları da diyebileceğimiz bu ve benzeri akımlar, toplumun militarizasyona boğulmasında, politik niteliğinin yitirilişinde ve demokratik mücadeleyi kaybedişlerinde en sorumlu güçler konumundadırlar. Yaklaşık iki yüz yıldır bu tarz yaklaşımlar kapitalist hegemonyacılığın ulus-devletçiliğine kendi elleriyle altın tepsi içinde zafer sunmuşlardır. Anarşistler ve çok geç de olsa bazı post modern feminist ve ekolojik hareketlerle diğer sivil toplum ve sol anlayışlar bu konuda daha olumlu pozisyondadır. Anarşistlerin merkezi ulus-devlet inşasının tüm işçi sınıfı ve halk hareketleri için felaket olacağını ve umutlarına büyük darbe indireceğini öngörmeleri gerçekçidir. Almanya'nın ve İtalya'nın birliği konusunda Marksistlerle giriştikleri eleştirilerde de haklı çıkmışlardır. Tarihin ulus-devlet lehinde gelişim göstermesinin eşitlik ve özgürlük ütopyaları için büyük kayıp anlamına geldiğini söylemeleri ve Marksistlerin ulus-devletten yana tavır almalarını şiddetle eleştirip ihanetle suçlamaları belirtilmesi gereken önemli hususlardır. Kendileri konfederalizmi savunmuştur

İki modernite sisteminin daha önce koşulları ve ilkelerini sunduğumuz biçimde barış ve çatışmalarla dolu uzun bir süreyi birlikte yaşamaları kaçınılmazdır. Bu, hayatın bir gerçeğidir. Uzun süreli bu birlikte yaşam sürecini ne ilkesiz, teslimiyetçi barış yaklaşımlarıyla, ne de her koşulda çatışmacı ve savaşçı anlayış ve uygulamalarla sürdürmek doğrudur. Ulus-devlet sistematığıyla demokratik konfederalizm sistematığını ilkeli ve koşullu barışlarla olduğu kadar, bu koşullar ve ilkelerin çiğnenmesi durumunda öz savunma savaşlarıyla birlikte yaşanacağını hesaba katan siyaset felsefesiyle stratejik ve taktik yaklaşımlar, tarihsel-toplumun özgürlük, eşitlik ve demokratik yürüyüşüne daha uygundur.

Demokratik modernitenin dili politiktir.

Tüm sistematik yapılanmasını politik sanatla kurgular, inşa eder. Temel bilimlerin ahlaki ve politik toplum niteliği iktidarı değil, politikayı çağırıştırır. Ahlaki ve politik toplumun günümüzde yaşadığı gerçeklik, yani öncelikli sorunu özgürlük, eşitlik ve demokratikleşmenin de öncesinde varoluşsalıdır. Çünkü varlığı tehlikededir. Modernitenin çok yönlü saldırıları, her şeyden önce varlığını savunmayı öncelikli kılar. Demokratik modernitenin bu saldırıya karşı cevabı, öz savunma anlamında direniştir. Toplumu savunmadan politika yapılamaz. Tekrar vurgulamalıyım ki, toplum tektir, o da ahlaki ve politik toplumdur. Sorun öncelikle uygarlığın hayli aşındırdığı, iktidar ve devletin istila ve sömürgeciliğine uğrayan toplumu, modernitenin daha da gelişmiş koşullarında yeniden inşa etmektir. Öz savunmayla birlikte demokratik siyaset, dönem politikacılığının özüdür. Demokratik siyaset ahlaki ve politik toplumu geliştirirken, öz savunma onu iktidarın kendi varlığına, özgürlüğüne, eşitlikçi ve demokratik yapısına yönelik saldırılarına karşı korur. Ne yeni tür bir ulusal kurtuluş savaşından, ne de toplumsal savaştan bahsediyoruz. Kimliğini, özgürlüğünü, farklılıklar temelinde eşitliğini ve demokratikleşmesini savunmaktan bahsediyoruz. Saldırı olmasa savunmaya da gerek kalmaz.

ORTADOĞUNUN TARİHSEL GERÇEĞİ

İki farklı ve çelişkili modernite arasında hep savaş veya barış olacaktır demek doğru bir yaklaşım değildir. Devrim ve reformlar karşıt hamlelerle birlikte savaşlı ve çatışmalı gelişebileceği gibi, barış içinde uzlaşmalar biçiminde de gelişmesini sürdürebilir. Moderniteler aralarında bazen yoğunlaşarak savaş süreçlerine, bazen uzlaşarak barış süreçlerine açık karmaşık ilişkili ve çelişkili yapılanmalardır. Uygarlık ve moderniteler arasında beş bin, beş yüz, iki yüz yıldır süren mücadele ve alternatif olma çabaları halen tüm hızıyla devam eden süreç işidir. Dünyanın her alanında olduğu gibi, Ortadoğu kültürel alanında da kısa, orta ve uzun vadeli alternatif yaşam tarzı, örgütlenme ve eylem anlayış (strateji) ve uygulamalarıyla (taktik) yapısal kriz içindeki kapitalist modernite aşılabacak, demokratik modernite değerleri başat çağ olarak gerçekleşecek ve anlam bulacaktır.

Tarihin insanlık için büyük gelişme imkânları ile ciddi tehlikeleri içi içe barındırdığı, Ortadoğu'da Üçüncü Dünya Savaşı olarak adlandırılan ciddi bir kaos ve çatışma durumunun yaşandığı, Kürdistan'ın ise bu çelişki ve çatışmanın merkezinde yer aldığı kritik bir sürecinden geçiyoruz. Eski siyasal statükonun kısmi direncine rağmen, küresel sermaye güçleri bu kaostan kendi çıkarları doğrultusunda bir çıkış arayışını sürdürürken, halklar da özgürlüklere dayalı kendi demokratik sistemlerini geliştirerek kaos durumunu aşmaya çalışıyorlar.

İnsanlık Zagros eko-sisteminde gerçekleşen tarım devrimi temelinde 19. yüzyıl başlarına kadar gelmiştir. 19. yüzyıl başlarında ikinci büyük devrim olan sanayi devrimi gerçekleşmiştir. Bu ikinci devrim ulus-devletin oluşmasında önemli rol oynamıştır. Ulus-devlet sistemi ise 20. yüzyılın sonlarına doğru toplumsal gelişmenin, demokrasi ve özgürlüklerin önünde en ciddi engel durumuna gelmiştir.

Hakikati olmayanın çözümü de, mutluluğu da hayaldir.

Ortadoğu'da ulus-devletlerin nasıl inşa edildiklerine ilişkin birkaç örnek sunmak, içyüzlerini anlamak açısından öğretici olacaktır. Bugünkü Irak 1920'lerden önce var olmayan bir ülkeydi. Ütopya olarak bile yoktu. Britanya İmparatorluğu'nun stratejik ihtiyaçları ve petrol çıkarları göz önüne getirilerek inşa edildi. İçindeki kültürel birimlerin durumu hiç dikkate alınmadı. Aralarında uyumlu yaşamaları için adil bir ilke konmadı. Başlarına toplumsal gerçekleriyle ilgisi olmayan bir kral getirildi. Bu kral daha ulusalcı geçinen askeri elitler tarafından devrildi. İlan edilen Cumhuriyetin cumhurla fazla ilişkisi olmadığından sürekli diktatoryal koşullarda yaşadı. Ulus-devletin doğasını kavramayan Saddam Hüseyin diktatörlüğü kendisinin idamıyla çözüldüğünde bütün pislikler ortalığa saçıldı. Bugünkü Irak'ı tanımlayacak herhangi sosyolojik bir kuram yoktur. Kaotik bir mekân olarak herhalde varlığını sürdürecektir.

Diğer yirmiyi aşkın Arap diye adlandırılan ülkelerin inşası da farklı değildir. Onları anlamlı kılacak tarihsel ve toplumsal gerçeklerle ilişkileri yoktur. Sınırları gibi tarihleri, marşları, bayrakları, rejimleri ve ulus dedikleri toplumları da tümüyle hayali varlıklar olarak hegemonik güçlerin çıkarları temelinde belirlenmiştir. Burada çok önemli olan husus, günün yirmi dört saatinde kutsalca tapınılan bu hayali varlıkların elle tutulur, gerçekten saygı duyulacak gerçek tarihe ve topluma sahip olmamasıdır. Hakikat olmayana en büyük hakikat payesi biçilmektedir; tabii sadece propaganda olarak. Herhangi bir sorunu çözme ve mutlu bir toplum yaşamı oluşturma elbette beklenemez. Hakikati olmayanın çözümü de, mutluluğu da hayaldir.

İsrail'in inşası çok daha ilginçtir. Her ne kadar üç bin yıllık bir ütopyanın sonucu olduğu idea edilse de, o da son iki yüz yılın yapay varlıklarından biridir. İlk adımların inşasından son adımların inşasına kadar süreç baştan sona kanlıdır. Herhalde Yahudi halkı ve kültürü için bundan daha acılı başka bir yol tahayyül etmek zordur. Yanı başındaki Lübnan'ın inşası daha da gariptir. Nasıl durulacağı kestirilememektedir. Suriye adının bile nasıl seçildiği pek anlaşılır değildir. Yüzyıl öncesinde hepsinin yerinde daha geleneksel, belki de belli anlamlılıkları olan bir Osmanlı Vilayetleri kavramı geçerlidir. Tarihte geriye

gittikçe ne vilayet adı kalır ne de ülke. İslamiyet'le birlikte yön duygusu temelinde bir adlandırma benimsenmişti. Belki de daha gerçekçi, belli bir anlamı olan 'Beled-ül İslam', İslam'ın Memleketi genel ad olarak kabul görüyordu. Pek mesele de yapılmıyordu. Ülke tapınması yoktu. Tapınılacak varlık sadece Allah'tı. O da toplumun ortak vicdanıydı. Sıfatlarıyla, isimleriyle belli bir kavramı oluşmuştu. Belki de daha doğru olan buydu.

Yeryüzünün kıtalar olarak oluşmadığı dönemleri hatırlarsak, yer ve ülke adlarını kutsallaştırmak pek derin bir hakikati ifade etmez. Bu demek değildir ki yerelin, bölgenin, ulusun ülkesinin, ümmetin arz'ının hiç anlamı yoktur. Vardır, ama tanrısallaştırılacak kadar değildir. Burada olumsuz olan aşırı abartmanın olumsal varlığın hakikatini silecek kadar baskın çıkmasıdır. Aynı yorumları ulus-devletlerin diğer kimlikleri için (bayrak, marş, ulus, tarih) de yapabiliriz. Sembollerin iletişimde, anlatımda elbette önemli yeri vardır. Fakat kutsal gerçeklikler olarak sunulmaları doğru sosyolojik bilgiye imkân vermez. Böyle bir sunuş şekillendireceği toplumu muazzam sorunlarla karşı karşıya bırakır. Fazlasıyla bıraktırmıştır da. Bunda esasen inşa mantığı sorumlu ve sorunludur. Kapitalist modernitenin tamamen hegemonik çıkarlarına göre belirlenen (mantığı bu olan) dünya ve bölge ulus-devletleri yerelin, bölgenin, ulusun, kentin, köyün (Bunların hepsi kalıcı ve evrensel gerçekliklerdir) hakikatleriyle bağdaşmazlar. Dolayısıyla aralarında ciddi çelişki ve çatışmaların yaşanması kaçınılmazdır. Adaletin, özgürlüğün ve demokrasinin üzerinde inşa edilmediklerinden, her zaman bu evrensel kavramların içeriğiyle çelişecekler, çatışacaklardır.

Ortaya çıkan sonuç, ulus-devlete ilişkin son iki yüz yılın edebiyatının çok az hakikat değeri ifade etmesidir. Çok anlam verilmeyen ilkçağ mitolojilerinden belki daha anlamsız bir mitolojik anlatımla karşı karşıyayız. Kanaatimce tek bir ulus-devlet adına dökülen mürekkebin değeri tüm ulus-devletlerden daha değerlidir. Değerlendirmemden çıkarılacak sonuç tümüyle devleti ve ulusu inkâr ettiğim, varlıklarını anlamsız bulduğum biçiminde olmamalıdır. Birer gerçeklik olarak devlet ve ulusun çok önemli anlamları vardır. Doğru çözümlenmeleri önemlidir. Hemen yıkılacak, yıkılması gereken varlıklar da değildir. Tehlikeli bulduğumuz bunlar değil, ulus-devletin inşa mantığı ve sürdürülme tarzıdır. Çünkü hep savaşı, soykırımı, mutsuzluğu çağırıştırıyor; toplumsal hakikatlerin budanmasını, değeri olmayanın aşırı yüceltilmesini çağırıştırıyor.

Kapitalizmin bizzat sistem olarak kendisinin Ortadoğu kültürüne olumlu olarak yansıtacağı bir değeri yoktur. Benzerine binlerce yıl tanıklık edilmiştir. Tarım, ticaret, para, sanayi kapitalizmi bölgede yaşanmıştır ve en uzun tarihe sahiptir. Bölge kültüründe ahlâkî ve politik toplum değerlendirmesi yapılmıştır. Belki sanayi devrimi bir ilave katkı sunabilirdi. Ama onun da doğuşunda endüstriyalizm olarak ideolojik bir sunum kazanması yıkım şeklinde tecellisine yol açtı. Endüstriyalizmin Ortadoğu kültüründe doğuracağı sonuç zaten zor ayakta kalan çevrenin daha da olumsuzlaşmasıdır. Zaten artan çölleşme, kıtlık, işsizlik, kirlilik (havada, suda, karada) halinde tüm olumsuzluklarını geliştirdiği, yerleştiği günden beri artan bir tempoyla kasmaktadır.

Ortadoğu kültürü, Avrupa modernitesinin pozitivist ideoloji ve bilimleriyle çözümlenemez.

Ortadoğu kültürünün sosyolojisinin yapılması ne kadar önemliyse, ortaya çıkacak sonuçların sosyoloji bilimine katkısı da o denli büyük olabilecektir.

İdeoloji ve yapılanma olarak ulus-devlet eleştirisi ne kadar önemliyse, alternatifini sunmak da ondan daha önemli bir görevdir. Herhalde bir alternatif geliştirirken gözetilecek temel ilkelerden **birincisi** kültürel bütünlüktür. On beş bin yılı aşkın tarih çağlarının hepsinde toplumsal kültürün iç içe bütünlük içinde oluşa geldiği gözlemlenebilir. Toplumun bütün alanları için geçerlidir bütünlük içinde gelişme halleri. Bağlantılı olarak **ikinci ilke**, çözüm modellerinin ucu açık ve esnek kültürel kimlik anlayışıyla geliştirilmesidir. Ne altta ne üstte bütünlüğü kimlik anlayışına sahip olabilen ulus-devletin asimilas-

yoncu ve entegrasyon karşıtı ideolojisi ancak ucu açık ve esnek kültürel kimlik anlayışıyla aşılabılır. Kültür gerçekliği bağlamında hakikat karşılığı olmayan ulus-devleti aşan modeller ilkesel önemdedir. Zihniyet ve yapılanma olarak ulus-devlet ne kadar aşılsa, kültürel bütünlük temelinde çözüm modelleri o denli etkinlik kazanır. Gerçekte olduğu gibi hakikatte de vurgu bölge kültürüne karşıtlık temelinde dayatılan modernitenin yabancılaştırıcı, tekelci etkilerine karşı yapılmalıdır. O halde **üçüncü ilke**, hakikat olarak ifade tarzının, söyleminin ulus-devletin hakikat dışı sembolizmini hedefleme ve aşma temelinde geliştirilmesidir. Kapitalist modernitenin her üçayağı üzerinde geliştirdiği tekelciliğe karşı demokratik modernitenin üç temel unsuru üzerinden bütünleyicilik, entegrasyon esas olmalıdır. Uygarlık tarihi boyunca ve en çok da modernitenin son iki yüz yılında bölge kültürüne dayatılan yabancılaşma, parçalanma ve dağılmalar ancak bütüncül yapılanmalar ve hakikat söylemleriyle aşılabılır.

Ortadoğu kültürü, Avrupa modernitesinin pozitivist ideoloji ve bilimleriyle çözümlenemez. Çözümlemediği iddia edildiğinde sonuç oryantalizmdir. Son iki yüz yıldır uygulanan bu paradigmanın ortaya çıkardığı, görünür kıldığı şey, Ortadoğu toplumunun ne tarihsel gerçeklikleriyle ne de güncel somutluklarıyla bağdaşmaktadır. Aralarındaki fark tek kelimeyle uçurumdur. Oryantalizmin derin etkisi altında yeniden oluşan geleneksel yaklaşımların (başta İslamcı akımlar olmak üzere her türlü kültüralist yaklaşımlar) hakikat algısı daha da gerçektışı olup, kuru bir edebiyattan öteye gidememektedir.

Paradigma ile iç içe kendini yapısalılaştıran kapitalist modernitenin aldığı görünüm hem tarihle hem güncel yaşanan somutla daha da çelişkilidir. Mevcut farklılık ve çelişkilerden oluşan uçurum kendini eşine ender rastlanan vahşetten öte savaş türüyle ifade etmektedir. Bundan ne derin içgüdüler ne de kültürel gerilik sorumludur. Sorun kapitalist modernitenin uygulanış tarzıyla, biçimlenişleriyle ilgilidir. Binlerce yıldır iç içe yaşanan, yaşanmak için inşa edilmiş bir kültürü (maddi ve manevi kültür olarak) pergelde parçalayıp içine acentelerini (ulus-devletçi kapitalizm ve endüstriyalizmi) oturtmaya kalkışmanın sonucu, yaşanan ve yaşanacak olan vahşetin gerçek nedenidir. Kaldı ki, yaşanmış yakın geçmiş vahşetten, soykırımdan pek farklı olmamıştır.

Ortadoğu'nun tarihsel düzeni konfederaldir.

Tek tanrılı dinler, Musevilik, Hristiyanlık ve Müslümanlık gerek kendi aralarında, gerek eski dinler ve putperestlikleriyle çatıştıklarında, asla kapitalist modernitenin yol açtığı vahşet sayfalarına yol açmadılar. Her birindeki ümmet anlayışı, çoktan tasfiye olmuş putperestlik cemaatleri dışında, her halkı ve kültürünü barış içinde yaşatabiliyordu. Hatta Ehli Kitap (Kutsal Kitap Sahipleri) olarak kendi aralarında ilkel de olsa bir ümmet üstü birliğe imkân veriyorlardı. Soykırım tanıdık bir kavram ve uygulama değildi. Ne kadar karşı idealar ileri sürülürse sürülsün, pozitivist yeniçağa göre daha karanlık bir ortaçağ sadece mitolojik bir icattır. Yeniçağın kendini aydınlık olarak sunma mitidir.

Ortadoğu kültürünü bıçak gibi parıltıyan ulus-devlet dayatması üzerinde ne kadar durulsa azdır. Çünkü açılan travmaların en onulmazı bu bıçakla açıldı. Hangi trajediye el atsak sonuç değişmiyor. Hindistan'ın içlerinden Sibiryaya, Fas çöllerinden Arabistan çöllerine kadar yerleşik-göçebe her kültür bu bıçak darbesinden payını almıştır. Halen sürekli kanamaktadır. Her gün Hindistan içindeki Hindu-Müslüman çatışması, Keşmir, Çin Uygurları ve Afganistan-Pakistan'daki boğazlaşmalar, Rusya'daki Çeçenler ve diğerleri, İsrail-Filistin, Lübnan, tüm Arap ülkelerindeki kavgalar, Kürtlerin Türk-Arap-Farslarla çatışmaları, İran'ın mezhep savaşları, Balkanlardaki, Anadolu'daki İslam, Ermeniler, Rumlar ve Süryanilerin tasfiyesi vb. saymakla bitmeyecek kadar olan, devam eden ve hiçbir kuralı olmayan bu çatışmalar ve savaşların kapitalist hegemonyacılığın ürünü olduğu inkâr edilebilir mi?

Ulus-devletlerin birliği olan BM'nin (Birleşmiş Milletler) müdahaleleri sonuç vermediyse, İslam ulus-devletlerinin birliği İKÖ (İslam Konferansı Örgütü) etkili olamıyorsa, her günkü sayısız ulus-devlet diplomatik turları biktırıcı olmaktan öteye rol oynayamıyorsa, neden, yine ulus-devletin zihniyeti ve yapı-

lanmasıyla bağlantılıdır. İlk ve ortaçağların dinseliliklerinden bin kat daha tutucu ve kapalı inşa edilen bu ucube gerçeklik eğer sık sık karşımıza faşizmin kendisi ve her yerdeki uygulamaları biçiminde çıkıyorsa hiç şaşmamak gerekir. İnsanın kendisi hep savaşla olmuştur. Savaşla inşa edilmeyen tek bir ulus-devlet gösterilemez. Daha da vahimi, içte toplumla, dışta başka ulus-devletle sürekli savaş, çatışma ve gerginlik içinde olmayan bir ulus-devletten bahsedilebilir mi?

Ortadoğu kültürüne ilişkin değerlendirme ve çözümlemeleri demokratik siyasi program önerisiyle sonuçlandırmaya çalışalım.

1- Kültürel bütünlüğün çatı örgütü Ortadoğu Demokratik Uluslar Konfederasyonu olarak inşa edilmelidir. Demokratik ulusların inşası mevcut ulus-devlet sınırlarına dayandırılmaz. Daha da önemlisi, demokratik ulusların çizilmiş sınırları olamaz. Yoğunlaşmış ulusal bölgeler, yereller, kent ve köyler olabilir. Ama çok uluslu karışık yereller, bölgeler ve kentler de olabilir. Daha normal olanı da budur. Tarih hep iç içe yaşayan kabile ve kavimlerle, din ve mezheplerle dolu sayısız bölge ve kentlere tanıklık etmiştir. Tarihte ünlü yetmiş iki milletli Babil'den boşuna bahsedilmemiştir. Ulusların ortak vatani da olabilir. Tarih bu gerçekliğin örnekleriyle de doludur. Ayrıca saf toplum, saf ulus anlayışları asla bilimsel değildir. Şüphesiz aynı tek dili konuşan uluslar olabileceği gibi, çok dilli olanları da olabilir. Çok sembolü uluslara dair örnekler de az değildir. Tarihte örneği olmayan model ulus-devlet tekelsizliğidir, homojenliğidir. Bu modelin gayri insani ve vahşi karakterini nedenleriyle birlikte çözümledik. Dolayısıyla ucu açık ve esnek ulus kimliklere dayalı demokratik uluslar konfederasyonu tarihsel ve toplumsal gerçekliklere uygun olmakla kalmaz, ideal ifadesidir de. Konfederasyonu bir devletler birliği olarak değil, demokratik komünler birimi olarak düşünmek gerekir. Demokratik komünler, içinde yer aldıkları ulusal toplumsal birimlerin yönetimi olarak düşünülmelidir. Oluşumları demokratik ilkelerin en iyi uygulanma ayrıcalığını taşır. Toplumun demokratik yönetiminin mükemmel örneğidir.

Konfederasyonun ulusları, iktidar ve devlet gücüyle değil, demokratik ilke ve uygulamalarla inşa edilir. Güce dayalı inşalar, özellikle iktidar ve devlet gücüne dayalı ulus inşaları, ne kadar idea edilirse edilsin, tüm ulusal çıkarlar gereği değil, oligarşik bir zümrenin egoist çıkarları içindir. Demokrasiye dayalı ulus inşaları gönüllü, adil ve özgürlük idealiyle sağlandığı için tüm ulusun çıkarlarına cevap verir.

Demokratik ulus kavramı ve gerçeği ulus-devlet çılgınlığına karşı geleceğin en anlamlı, barış, adalet ve özgürlük içindeki toplumunu ifade eder.

Demokratik konfederasyon hem kendinden daha büyük, hem daha küçük konfederal birliklere açıktır. Kıtasal ve dünyasal çapta demokratik konfederalizmi teşvik eder. Sadece başka bir dünyanın mümkün olduğunu değil, en gerçekçi, adil ve özgür dünyanın kendisi olduğunu ilan eder.

2- Demokratik konfederasyonun temel aldığı toplum, ekonomik ve ekolojiktir. Ekonomik olması pazarı tanınması ve tekelsizliği reddetmesi anlamına gelir. Tekelsizlik her türü sömürü ve baskıyla bağlantılı olduğu için reddedilir. Toplumsal bir pazar mümkündür. Tekellerin hâkimiyetine girmiş bir pazarın topluma hizmeti olamaz. Ancak sömürüye hizmeti olur. Ekolojik olmak ekonomik yaşamın çevreyle karşılıklı bağımlılık içinde olması demektir. Çevresel olmayan bir ekonomi toplumsal olamaz. Ancak sürekli birikim ve kâr peşinde koşan bir faaliyet hem ekonomi, hem çevre-ekoloji karşıtıdır.

Ekonominin birim ölçekleri komünlerdir. Ne ailelere dek bölünmüş başta toprak ve diğer üretim araçlarının mülkiyeti, ne de tersine tekellerin toprak ve araç mülkiyeti ekonomiktir. Bunlar ekonomiyi tehdit eden modernite ve uygarlık araçlarıdır. Her ekonomik faaliyet alanında azami verimlilik ve yararlılık karşılığında toprak ve araç üzerindeki komünal tasarruf ideal olanıdır. Ekonomiden dışlanan kadın, özünde ekonominin gerçek yaratıcısıdır. Kadın ve ekonomi et ve tırnak gibi birbirlerine bağlı öğelerdir. Ekonomik temel ihtiyaçlar için ürettiğinden dolayı ne bunalım tanır, ne çevreyi kirletir, ne de iklimi

tehdit eder. Kâr amacıyla üretime son verildiğinde, dünyanın kurtuluşu gerçekten başlamış demektir. Bu da insanın ve yaşamın kurtuluşudur.

3- Demokratik konfederasyonun ulus-devletlerle ilişkisi ne sonuna kadar savaş, ne de içinde asimile olmaktır. Bu ilişki birbirlerinin meşruiyetini kabul eden, barış içinde bir arada yaşamayı esas alan iki özne varlığın kabulüne dayalı ilkeli ilişkidir. Devrimle ne kadar devlet devrilse ve yenisi kurulsa da, özgürlüğe ve adalete hizmet açısından pek değişiklik olmaz. Ancak demokratik modernitenin siyasi ayağı olarak demokratik konfederatif gelişmeler kısa, orta ve uzun vadeli adalet ve özgürleşmeyi sağlayabilecek yetenektedir.

Devletlerin toptan reddi veya kabulü özgürlük, eşitlik ve demokratik amaçlara hizmet etmez. Devletin, özellikle ulus-devletin aşılması bir süreç işidir. Demokratik konfederasyonlar üstünlüğünü ve toplumsal sorun çözümleyici yeteneğini kabul ettirdikçe kendiliğinden aşılabacaktır. Bu demek değildir ki, başta ulus-devlet olmak üzere kapitalist modernitenin saldırılarına karşı savunmasız kalınacaktır. Demokratik konfederasyonların her zaman toplumu savunma güçleri olacaktır.

Demokratik konfederasyonlar sadece bir devletin içinde örgütlenme ile yetinemezler. Sınırların dışında da istedikleri kadar örgütlenebilir, üst konfederal birlikler oluşturabilir ve kendi diplomalarına sahip olabilirler.

4- Ortadoğu'da halen devam eden ve tarihsel-toplumsal haksızlıklardan kaynaklanan birçok savaşın, çatışmanın ve gerginliğin ortadan kaldırılması için demokratik konfederalizm bir çözüm imkânıdır. Esas sorumlu olan kapitalist modernite ve ulus-devlet engeline karşılık, demokratik konfederalizmin çözüm yolu barışın, adaletin ve özgürlüğün yoludur. Bu çerçevede öncelikle savaş ve çatışmaları durdurmak, gerginlikleri bertaraf etmek için tarihsel haksızlıkların giderilmesi için çaba harcamak önemlidir. Ulus-devlet ilke ve uygulamalarını esas almayan demokratik çözümler ivedilikle gündemleşmelidir. Ermeni sorunu için sadece hudutların açılması yetmez; Ermeniler demokratik komünal yerleşimlere de sahip olmalıdırlar. Bunun için kolaylıklar sağlanabilir. Asurîler, Aleviler, Rumlar, Türkler, Kürtler, Araplar, diğer Hristiyanlar ve Yahudiler için de aynı ilke ve uygulamalar esas alınmalıdır. Ulus-devletçi yaklaşımlarda ısrar edildikçe, İsrail-Filistin, Irak Kürt-Şii-Sünni, Keşmir, Berberi, Pakistan-Afganistan, Belucistan, Kürdistan, Lübnan, Sudan ve daha birçok alandaki sıcak savaşların sürmesi kaçınılmazdır. Demokratik konfederatif yapılanmalara bu nedenle de acil ihtiyaç vardır. Bölgenin herhangi bir sıcak alanında sağlanacak demokratik çözüm, etkisini zincirleme bütün sorun teşkil eden alanlara yayabilir. Bu nedenle Ortadoğu'nun geleceği demokratik konfederalizmedir.

5- Sistem karşıtı hareketlerin yeniden durum değerlendirmelere ve kendilerini gözden geçirmelere ihtiyacı vardır. Bir yerde sorunlar had safhaya varmışsa ve hareketler çözümleyici olamıyorsa, sistem çözülsün sorunlar çözülsün.

Kadın ve çevre sorunlarına ilişkin hareketlerin moderniteyi aşmadan amaçlarına tutarlı olarak yürümeleri mümkün değildir. Kendilerini demokratik toplum hareketinin bütünlüğüne bağlamaları tutarlılık ve başarı için şarttır.

Eski reel sosyalist süreçlerin ürünleri olan sol hareketlerin iktidar odaklı olmaktan çıkıp demokratik odaklı örgütlenmelere dönüşmeleri doğru çıkış yolu olacaktır. Sendikal ve partisel hareketlerini dar ekonomizmden kurtarıp demokratik toplumsal hareketlerin bütünlüğüne bağlamaları çıkış yapmaları ve başarılı olmalarının gereğidir.

Diğer gelenekselci, kültüralist, yerel, bölgesel ve ulusal hareketlerin yaşadıkları sorunların çözüm yolu olarak modernitenin değişik kavram, kuram ve kurumlarına odaklı yapılanmalarını ve hakikat ifadelerini değiştirmeleri, demokratik modernitenin kuramsal ve yapısal unsurlarıyla bütünleşmeleri çıkış ve

başarıları için şarttır. Yeni enternasyonalizm ancak kapitalist moderniteyi, özellikle ulus-devleti aştıkça mümkün olacaktır.

6- Kapitalist modernite karşıtı ideolojik ve politik akımlar pozitivist sosyolojiyi aşan sosyal bilim çalışmalarına dayanmak durumundadır. Pozitivist sosyoloji kapitalist modernitenin hegemonik yükselişinin tekeli ortaklarındandır. Sürecin olumlu ve çok değerli bilimsel çabalarının ürünlerini sermaye ve iktidar tekellerine işbirlikçilik sermayesi olarak peşkeş çekmiş, ortak kılmışlardır. Dolayısıyla sistemin hizmetine koşturulmuş bilim tekelini kırmak, olumlu mirası devralmak ve somutun eleştirisiyle sentezleyerek hakikat halinde sunmak yeni sosyal bilim çalışmalarının özüdür.

Sistem karşıtı her ideolojik, politik ve ekonomik faaliyet bu çalışmaları esas alarak gelişmesini başarıyla sürdürebilir. Sosyal bilim çalışmalarının temel bilimleri akademi ve enstitü kurumları olarak inşa edilebilir. Bu kurumlar ihtiyaca göre her türlü toplumsal ilişki alanında kurulabilir. İdeolojik akım kurumsal süreçten geçen bilgilerin toplumsal alanlara uyarlanma faaliyeti olarak tanımlanabilir. Ortadoğu kültüründe zengin bir tecrübe mirasına sahiptir. Dinlerin ilk yayılış dönemleri, tarikat ve mezhep inşaları bu çalışmaları yansıtır.

Günümüz sivil toplumunu da bu çalışmaların eksik de olsa bir örneği saymak mümkündür. Önemli bir sivil toplum hareketi olan feminizm, esasta ideolojik akımdır. Bilimsel temele dayanmak durumundadır. Fakat kadın üzerinde muazzam ağırlıktaki hiyerarşi, iktidar ve devlet gücünü arkasına alan erkek egemen cinsiyetçi toplumu çözümleme ve çözme modellerini sunmada ve bu çabayı yaşamlarıyla somutlaştırmada güçsüzlük ve başarısızlıkla sıkça karşılaşmaktalar. Olağanüstü kişilikler olmadan özgür kadın militanlığı başarıyı zor yakalar. Sınırlı başarıları da cinsiyetçi toplumun günlük ve çok kapsamlı yönelişleriyle asimile edilir. Yine de kadın özgürlüğü eksenli ideolojik, politik, ekonomik komünlerin oluşumu ve pratiği vazgeçilmezdir.

Ortadoğu kültürünü demokratikleştirirken, sivil toplumu adeta yeni dönemin kabile ve klanları gibi değerlendirmek, aynı yaklaşımı dinsel gelenekler için de göstermek, özcesi sosyal bilimi klan, kabile, mezhep, tarikat ve din kuruluşlarının yaşantılarını andırırçasına, gerektiğinde bu geleneklerin mirasıyla bütünleştirerek, gerektiğinde onlar gibi kendini örgütleyerek yürütmek başarı için esastır.

Politik akım ve hareketler ideolojik akım ve hareketlerden farklılıklar taşısa da, aralarında sıkı bir ilişki vardır, olmak durumundadır. İdeolojik değeri olmayan politik akımlar fazla değerli olmadığı gibi, politik gerçekliğe yansımayan ideolojik akımlar da değerli mertebeye yansıyamazlar. İdeolojik mücadelenin temel amacı ahlâkî ve politik toplumu geliştirmektir. Ahlâkî ve politik toplumu geliştirmek ancak sosyal bilime dayalı ideolojik eylemle mümkündür. Daha doğrusu, ahlâkî ve politik eylemlilik sosyal bilimsiz geliştirilemez. İktidar ve sermaye tekelleri karşısındaki toplumu ancak sosyal bilime dayalı ideolojik ve politik eylemle koruyup geliştirebiliriz. Ortadoğu politik kültüründeki hiyerarşik, iktidarcı ve devletçi miras ayıklanmadan, güncel gerçekliklerine karşı günlük yaşam tarzı haline getirilmiş bir ideolojik ve politik eylem yürütülmeden demokratikleştirilmesi sağlanamaz.

7- Kapitalist modernitenin hegemonik merkezi olan Avrupa'nın tekeli güçleri beş yüz yıllık savaş, çatışma ve gerginliklerden çıkardıkları dersler temelinde 1950'lerden sonra bünyelerinde köklü reformlara giriştiler. AB (Avrupa Birliği) bu derslerin sonucudur. Hedefleri kapitalist moderniteyi aşmak değil, daha yaşanabilir ve sürdürülebilir kılmaktır. Ortadoğu kültüründe bu reformların etkisiyle demokratikleşme zordur. Modernite tekelciliğin en olumsuz sonuçlarıyla bölge kültürünü daha çok çelişki, çatışma ve savaş ortamına çekecektir. Ancak modernite anlayış ve yapılanmasından köklü bir kopuş ve alternatif moderniteyle bundan kurtulunabilir.

Demokratik modernite bu tarihsel ve köklü ihtiyaçtan kaynaklanmıştır. Kapitalizm, endüstriyalizmi ve ulus-devletçiliği ekonomik toplum, ekolojik toplum ve demokratik konfederalizm alternatifleriyle kar-

şıtlayan demokratik modernite, Ortadoğu kültüründe demokratikleşmenin temel etkeni konumundadır. Tarihsel arka planda hâkim uygarlığın hep karşısında yer almış, tarım-köy toplumunu, göçmen kabile boylarını, zanaatçıları ve kölecilik karşıtlarını modernite karşıtlarıyla sentezleyen demokratik modernite güçleri, ekonomik toplum, ekolojik toplum ve demokratik ulusal toplum devrim ve reform çabaları temelinde kapitalist modernitenin üç unsuruna karşı uzun vadeli mücadeleyle üstünlüğünü kanıtlayabilecektir.

DEMOKRATİK CUMHURİYET, ÖZGÜR YURTTAŞ

Biz devlet istemiyoruz. Devlet istesek, Irak gibi kıran kırana yaparız. Ben sınırlardan bahsetmiyorum Irak'taki gibi bakanlık peşinde değiliz. İstedığımız mahallelerde, köylerde, kentlerde halkımızın demokratikleşmesine engel olunmamasıdır. Yalnız Kürtler için de değil, Türkiye demokratik konfederalizmi daha gerçekçidir. Bütün Türkiye için bunu öneriyorum. Üniter yapıyla sorunumuz yok. Devletten bahsetmiyorum, onun aşağısındaki toplumun kendi demokrasisini kurma biçimidir, demokratikleşmesidir. Kürtler bu sistemi bütün parçalarda uyarlarlar, geliştirirler.

Bölgeler için de şunu söylüyorum: Soran Bölgesi için demokratik konfederalizm olmalı, Behdinan, Loristan, Bradosti, Botan, Garzan, Amed, Serhat, Dersim demokratik konfederalları olabilir. Dersim için idealdir, Alevi kültürüne de uygundur. Bunlar demokratik çıkışlardır. Fırat'ın batısı için de Kürt-Türkmen demokratik konfederalizm bölgesi olabilir; Mersin, Antep ve Maraş'ta bu geliştirilebilir. Tarih-te bu var. Yavuz Selim bunu kabul etmiş, uygulamıştır. Sultan Mahmut'la bundan uzaklaşıyor. Ortadoğu'nun tarihsel düzeni konfederaldir.

Benim demokratik konfederalizm tanımım kitaplarda yok. "Ulus-Devletin Çöküşü" kitabında biraz var. Bookchin, Wallerstein biraz tartışıyorlar ama bunu kitaplarda bulamazsınız. Bir yandan devletçilik, imparatorluk varken kölecilik geliyor, ama arada kalan bir halk topluluğu var, bizim aşiret benzeri yapılar gibi; bu konfederalizmdir. Bunun dillendirilmeme sebepleri var; burjuva devrimciliği ile yine feodal monarşi el ele vererek bu toplumsal yapıyı yok etmeye çalışıyor. Şimdi sivil toplum, dernekler var, ama bu halkı tatmin etmez. Marks'ın politik biçimi, manifesto, özünde halkın önüne politik çizgiyi koymadı. Lenin de benzer durumda. Devlet oyununa düştüler. Anarşistler, Bookchin, Wallerstein benzeri düşünürler devleti tartışıyorlar, ama net koyamıyorlar. Varmak istedikleri sonuç şudur: Konfederalizm demokrasinin var olma biçimidir. İçinde herkese yer var. Konfederalizm bunların üstteki organizasyonudur.

Ulus-devlet, halkları devletleştirme ile uyuşturmadır. Milliyetçiliği geliştirdi. Biri ezen milliyetçilik, diğeri ezilen milliyetçilik, sonuçta dünyayı korkunç milliyetçilik savaşlarına götürdü. Hitler ile korkunç dünya savaşları yaşandı. Ermeni soykırımı tartışılıyor. Sonuçta İttihat ve Terakki milliyetçiliğinin varacağı sonuç soykırım olur. Milliyetçilik sapmadır.

Bunu Sümerlere kadar dayandırmam da önemlidir. Vardığım nokta günümüz iktidarı eşittir, topluma karşı savaştır. Günümüz açısından başka türlü iktidarın anlamı yok. Buna benzer bir cümle daha söyleyeyim: Burjuva iktidarı veya mevcut iktidar eşittir ulus-devlet; ulus-devlet de eşittir, özellikle 20'nci yüzyılın ikinci yarısından itibaren halklar açısından, kültürler açısından atom bombası. En son bunu Irak'ta gördük. ABD sonunda müdahale etti.

Ben onun için Kürt milliyetçiliğine sapmayı engellemek için büyük tedbirler aldım. Kürt hareketini ne milliyetçiliğe ne de devletçiliğe kaydırmam. Savunmamda bunları açıkladım. En son demokratik konfederalizmle bunun tedbirini geliştirdim. Halkımızın emeklerini boşa harcatmayacağım.

Bu beş bin yıllık kölecilik feodal sistem çok tehlikeli. Burjuva diktatörlüğü, milliyetçiliği geliştiriliyor, kuruluyor. Türk, Kürt, Arap kavgasını getirir. Kürtler üzerinde çok gerici baskılar geliştirilmeye çalışılıyor. Cumhurbaşkanı olması vesilesiyle Talabani'ye şunu söylüyorum: Demokratik konfederal sistem ile konsensüse gelmeye çağırıyorum. Çünkü onların varlığı bana bağlı. Benim buradaki direnişim ve varlığım olmazsa onlar bir gün orada dayanamazlar. Onlara mesajım şudur: Kürdistan Demokratik Konfederasyonu çerçevesinde uzlaşma, barış geliştirilmeli. Onları barışa, diyaloga, uzlaşmaya çağırıyorum. PKK'nin mirası var, saygılı olmalı. Türk, Arap ve Acemler ile ilişkilerde de diyalog, uzlaşma esas alınmalı. Demokrasiyi uygulamaya çağırıyorum. Aksi takdirde felaket olur. Tek çıkış yolu budur.

Türkiye beni yanlış anlamasın, üniter devlete bir itirazım yok. Bayrağa saygılıyım. Bayrağa yaklaşımı, saygılı olunmasını Şam'da da söylemiştim. Bayrak olayı da zaten bir provokasyondur. Demokratik konfederalizmin legalite veya illegaliteyle alakası yok, ayırım yapmıyorum. Kürt-Türk ayrımı da yapmıyorum. Bütün halk toplulukları için geçerlidir. Despotik devletin yürümeyeceğini İngiltere ve Amerika da anlamış, desteklerini çektiler. Yenisini de kuramıyorlar, çıkmazdalar. ABD ve İngiltere 'biraz demokrasiye açık olun' diyorlar. Çıkmazdan kurtulmak için demokratik çıkış çok önemli. Tek başına ABD'ye bırakırsak kaos, kriz olur. Demokratik konfederalizm çıkışı bunun için çok önemli. Tek çıkış yolu budur. Konfederal sistemi Araplar için de, Türkler için de öneriyorum. Demokratik konfederalizm demokrasi- nin bir gerçekleşme biçimi, üslubudur. Ben devlet kurmuyorum. Zorla devlet verseniz de kabul etmem, karşı çıkarım. Ben demokrasiyi kuruyorum, bayrak benim, devletin değil. Mezarımda üç bayrak yan yana olabilir: AB bayrağı, üniter bayrak, bir de demokrasiyi sembolize eden konfederalizm bayrağı.

Dört reform, Türkiye'yi kurtuluşa götürür.

Devleti yıkalım, demokratik konfederalizmi kuralım demiyorum. Devleti yıkıp yerine şunu koyalım dedin mi kaybediyorsun. Lenin buradan kaybetti. Ulus-devletin bir sol tarzı var, bir de milliyetçi tarzı var. Biri sağ biri sol milliyetçiliğe götürür. Kökleri birdir ve bunlardan hiçbir hayır gelmez. Görev devleti yıkmak değil; devlet halk topluluklarıyla uzlaşmak isterse uzlaşır. Ama bu, devletleşme değil. Yereli kur- tarır. Yerelde belediyelerle sorunlarınızın çözümü için bir model oluşturabilirsiniz. Yerel kendi sorunla- rını kendi özgüçüyle çözer. Konfederalizm üst düzeyde yereli merkeze ezdirtmez. Saddam'ın devleti ol- du, ne anladık bu devletten? Türkiye'nin devleti var, borca battık işte, devlet var ama...

Şimdi Türkiye'nin kurtuluş şeyi için, DTH için de Türkiye'nin önüne dört büyük reformu açılımlar bi- çiminde koymak istiyorum.

Cumhuriyet reformu; Cumhuriyet reformu öneriyorum. Avrupa bunu yapıyor. AB budur aslında ama farklı bir biçimde yapıyor. Örneğin Fransa ile bir kriz yaşıyor. Fransa'da ulus-devlet cumhuriyeti var. Bu kriz neyle aşılar? AB "Bize açıl" diyor, sağ ve sol milliyetçilik "içe kapan" diyor. Kriz buradan çıkı- yor. Türkiye Cumhuriyetine, cumhuriyete reform gerekiyor. Bunu tartışmaları için söylüyorum. TBMM yerine iki organ öneriyorum. Aslında geçmişinde de biraz var. Bir Cumhuriyet Senatosu öneriyorum. MGK yerine Güvenlik ve Savunma Konseyi, Anayasa Konseyi kurulmalı. Bir de yarı başkanlık benzeri ve Başkanlığın seçtiği Hükümet. Halk nedir? İşte bu Kongre, Türkiye'ye özgü Temsilciler Meclisi. Türki- ye'de 81 il var. Ben aslında Türkiye için 7 Eyalet Kürt, 18'i Türk nüfusun yoğun olduğu 25 bölge, diğer kimlikleri reddetmeden bir yapılanma düşündüm, bunların yerel yönetim parlamentoları olur.

Biraz Atina şehir devletine benziyor, bir nevi Almanya'daki eyalet sistemi gibi. 81 il anlamsız. Kültü- rel, sosyal, anlamlı bir karşılığı yok. Ekonomik anlamda da büyük yük getiriyor. Ve yerel bölgelere dayalı bir Temsilciler Kongresi olabilir.

Ulus reformu; Ulus için reformu söyleyeyim. Devlete dayalı ulus yerine, demokrasiye dayalı ulus modeli öneriyorum. Bütün etnik grupları kapsayan Türkiye ulusu kavramını tanımlamıştım zaten. Yal- nız Türklerle değil, dine ve ırka dayanmayan, insan haklarına dayanan bir ulus modeli. Bütün etnisiteleri, kültürleri bir arada toplayan bir demokratik ulus kavramı. Ben Kürtlerin milliyetçiliğine da- yalı devletleşmeyi de yanlış buluyorum. Devletçi ulus yerine demokratik ulus çağırısı yapıyorum. Ulus kendini tanımlamalı. Türkiye'ye vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür demek yanlış. Mustafa Kemal'de bu yok. Halkı Türkleştirmeye çalışmıyor. "Ne Mutlu Türküm Diyene" derken söylediği, Türk- menler, Yörükler vb. grupların kendi Türklüklerini ifade etmelerini sağlamak içindir. Bunu ne Araplar ne de Kürtler için söyledi. Gönüllü kendini Türk hissetmeye karşı değilim. Kültürel kimliklere dayalı, bunu tanıyan bir ulus reformu öneriyorum.

Özgür vatandaşlık da şöyledir: Ne sultanlara kulluk, ne de ulus-devletçi ideolojilere kulluk. Böyle vatandaşlık olmaz. Batının bireyci yaklaşımı da doğru bir anlayış değil. Toplum aleyhine bireycilik de yanlıştır. Ne toplum aleyhine birey, ne de bireyin aleyhine toplum doğru değildir. Özgür yurttaş ikisinin ortasındadır, bir dengedir. Özgür yurttaş kültüre bağlıdır. Özgür yurttaş demokratik konfederalizm yurttaşdır.

Vatandaşlık kültürel kimlikleri kabul eden, kendi kültürel varlıklarına dayalı ulus vatandaşlığıdır. Herkesi zorla Türk saymak yerine, Türkiyeli ya da Türkiye ulusu vatandaşı. Amerika'da da böyledir. Türkiyelilik bir üst kimlik, ben Kürt ulusundanım ve Türkiye ulusu vatandaşım.

Demokratik reform; 25 bölgeyi açmışım. Ekonomik, sosyal, kültürel anlamı olan bütünlükler olmalı. Bu bir nevi konfederasyon olur. Devlet var üstte. Arada halkla devlet arasında yerele dayalı temsilciler şeyi var. Bu temsilcilerin seçtiği bir üst temsilciler meclisi olmalıdır. Türkiye demokratik konfederalizmini böyle tarif ediyorum. Türkiyeli ulus kimliği üst ulus kimliğidir. Hepimizi bağlayan bir Türkiyeli ulus kimliği ancak böyle yaratılabilir.

"Ulus-Devletin Çöküşü" adlı kitap, ulus-devletin çöküşünü belli ölçüde açmış. Türkiye yarın öbür gün hızla bu noktaya gelecek. Nasıl bir devlet? Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türkiye Demokratik Cumhuriyeti olarak bile değiştirilebilir. Mustafa Kemal "Türk Devleti" kavramını kullanmadı. O dönem "Paşam, Türk Cumhuriyeti diyelim" diyenlere "Hayır, Türkiye Cumhuriyeti diyeceğiz" demiştir. Biz nasıl Türkiye Büyük Millet Meclisi diyorsak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti diyorsak, Türkiye ulusu da deriz. Mustafa Kemal, "Türkiye Cumhuriyeti olacak" diyor. Daha sonra 1930'larda Mahmut Esat Bozkurt gibilerle bu Türklük şeyi gelişti.

Bunlar tartışılsın. Daha önce Demokratik Cumhuriyet, Özgür Yurttaş kavramları demiştim, bunları tartışın demiştim. Bu tartışmalar bir iki yıl sürebilir. Derinleşin. Dört reform, bu Türkiye'yi kurtuluşa götürür. Başka yolu yok. İki yol var: Ya İkinci Sevr'dir, katliam getirir, ya da bu yol. Doğru yol budur.

DEMOKRATİK KONFEDERALİZMİN İLKELERİ

Şimdi demokratik konfederalizmin ilkelerine geliyorum. Beş-on ilke sayıyorum, taslak halindedir, tartışmaya sunuyorum. Kürtler, Ortadoğu ve dünya için geçerlidir.

1. Zagros ekosisteminde tarım devrimi oldu. Bu tarım devrimi temelinde 19. yüzyıl başlarına kadar gelindi. 19. yüzyıl başlarında sanayi devrimi oldu. Sanayi devrimi ikinci devrimdir. Bu ikinci devrim ulus devletin oluşmasında rol oynadı. Ulus devlet 20. yüzyıl sonlarına doğru toplumsal gelişmenin, demokrasi ve özgürlüğün önünde en ciddi engel durumuna geldi.

2. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı devlet kurma hakkı olarak anlaşıldı. BM modeli yürümüyor, ulus devletler ciddi bir engeldir. Körfez savaşı ve Irak'taki durum bunun kanıtıdır.

3. Bundan çıkışın temel yolu geniş kapsamlı tanımını yapacağımız Demokratik Konfederatif sistemdir. Ulus devlete göre gelişen küresellik değil. Zaten ulus devlet aşıyor; küreselleşme ulus devleti de aşıyor. Emperyalizm yeni model koyamıyor, sistem krizi derinleşiyor.

4. Tek alternatif demokratik konfederalizmdir. Piramit tarzı bir örgütlenme modelidir; söz, tartışma ve karar topluluklarıdır. Tabandan gelen delegeler, en üste kadar, tepede bir koordinasyonu oluşturur. Delegeler bir yıllık halkın memurları gibi olur.

5. Ortadoğu'nun çözümü için de demokratik konfederalizm geçerlidir. Kapitalist sistem, emperyal güçlerin dayatmaları demokrasiyi geliştiremez, ancak demokrasiyi istismar edebilir. Tabandan gelişen demokratik seçeneği egemen kılmak esastır. Toplumsal temelde etnik, dini, sınıfsal farklılıkları gözetken bir sistemdir.

6. Kürdistan içinse kendi kaderini tayin etme hakkı milliyetçi temelde devlet kurmak değil, siyasi sınırları sorun yapmadan, sınırları esas almadan, kendi demokrasilerini kurma hareketidir. İran'da, Türkiye'de, Suriye'de, hatta Irak'ta oluşacak bir Kürt yapılanmasındaki tüm Kürtler bir araya gelerek federasyonları, birleşerek üst konfederalizmi oluşturur.

7. Asıl karar yetkisi köy, mahalle, şehir meclis ve delegelerindir, dolayısıyla halkın ve tabanıdır.

Ben daha önce bayrağını, tanımını söylemiştim. Şimdi de ilkelerini verdim. Kürdistan için üç hukuk geçerli olabilir demiştim. AB hukuku, üniter devlet hukuku, demokratik konfederal hukuk. Üniter devletlerin bizim demokratik konfederal hukukumuzu tanımaları halinde, biz de onların hukukunu tanırız. Şu şartla: İran, Irak, Türkiye, Suriye bizim konfederal hukukumuzu tanıdıkça, biz de onlarınkini tanır, uzlaşmaya gideriz. Bunları biraz ilkeselleştirmek gerekiyor. Demokratik konfederal hukukun esasları ortaya çıkar.

DEMOKRATİK KONFEDERALİZMİN ÖZELLİKLERİ

a. Farklı ve çok katmanlı siyasi oluşumlara açıktır. Yatay ve dikey farklı siyasi oluşumlar mevcut toplumun karmaşık yapısı nedeniyle zorunludur. Merkezi, yerel ve bölgesel siyasi oluşumları denge içinde bir arada tutar. Her biri somut koşullara cevap verdiği için, çoğulcu siyasi yapı, toplumsal problemlerin en doğru çözüm yollarını bulmaya daha yakındır. Kültürel, etnik, ulusal kimliklerin kendilerini siyasi oluşumlarla ifade etmeleri en doğal haklarıdır. Daha doğrusu, ahlaki ve politik toplumun gereğidir. İster ulus-devlet, ister cumhuriyet, ister burjuva demokrasileri biçimlerinde olsun, devlet gelenekleriyle ilkesel uzlaşmalara açıktır. İlkeli barış temelinde bir arada yaşayabilir.

b. Ahlaki ve politik topluma dayanır. Kapitalist, sosyalist, feodal, endüstriyalist, tüketimci toplum mühendislerine dayalı benzer şablonist proje toplum çabalarını kapitalist tekellerin kapsamında görür. Bu tip toplum özünde yoktur, propagandası vardır. Toplumlar esas olarak politik ve ahlakidir. Ekonomik, siyasi, ideolojik ve askeri tekeller toplumun bu temel doğasını kemirerek artı-değer, hatta toplumsal haraç peşinde koşan aygıtlardır. Kendi başlarına bir değerleri yoktur. Devrim bile yeni toplum yaratamaz. Devrimler ancak toplumun aşındırılan, kadük bırakılan ahlaki ve politik dokusunu asıl işlevine kavuşturmak için başvurulmuş operasyonlar olarak olumlu rol oynayabilirler. Gerisini ahlaki ve politik toplumun özgür iradesi belirler.

c. Demokratik siyasete dayanır. Ulus-devletin katı merkezli, düz çizgili, bürokratik yönetim ve idare anlayışına karşılık, tüm toplumsal gruplar ve kültürel kimliklerin kendilerini ifade eden siyasi oluşumlarla toplumun özyönetimini gerçekleştirirler. Çeşitli düzeylerde atamayla değil, seçimle başa gelen yöneticilerle işler görülür. Asıl olan meclisli, tartışmalı karar yeteneğidir. Başına buyruk yönetim geçersizdir. Genel merkezî koordinasyon kurulundan (meclis, komisyon, kongre) yerel kurullara kadar her grup ve kültürün bünyesine uygun, çok yapı, farklılıklar içinde birlik arayan kurullar demetiyle toplumsal işlerin demokratik yönetimi ve denetimi gerçekleştirilir.

d. Öz savunmaya dayanır. Askeri tekel olarak değil, toplumun iç ve dış güvenlik ihtiyaçlarına göre demokratik organların sıkı kontrolü altında öz savunma birlikleri temel güçtür. Görevleri, ahlaki ve politik toplumun özgür ve farklılıklar temelinde eşitlikçi karar yapısı olarak, demokratik siyaset iradesini geçerli kılmaktır. İçten ve dıştan bu iradeyi boşa çıkaran, engelleyen, yok eden güçlerin müdahalesini etkisiz kılmaktır. Birliklerin komuta yapısı hem demokratik siyaset organlarının, hem de birlik üyelerinin çifte denetiminde olup, gerek görülürse karşılıklı öneri ve onaylamalarla rahatlıkla değiştirilebilir.

e. Genelde hegemonyacılığa, özelde ideolojik hegemonyacılığa yer yoktur. Hegemonik ilke klasik uygarlıklarda geçerlidir. Demokratik uygarlıklarda ve modernitede hegemonik güçlere ve ideolojilere hoşgörüyle bakılmaz. Farklı ifade ve demokratik yönetim sınırlarını aşınca, özyönetim ve ifade özgürlüğüyle etkisiz kınırlar. Toplum işlerinin kolektif yönetiminde karşılıklı anlayış, farklı önerilere saygı ve demokratik karar esaslarına bağlılık şarttır. Bu konuda genel klasik uygarlık ve kapitalist modernite yönetim anlayışıyla ulus-devletin anlayışı çakışmasına rağmen, demokratik uygarlık ve modernitenin yönetim anlayışlarıyla aralarında büyük farklar ve aykırılıklar vardır. Farklar ve aykırılıklarının temelinde bürokratik, keyfi yönetimle demokratik ahlaki yönetim tarzı yatar.

İdeolojik hegemonya söz konusu olamaz. Çoğulculuk, farklı görüş ve ideolojiler arasında da geçerlidir. Yönetimin kendini ideolojik kamuflajla güçlendirmesine ihtiyacı yoktur. Dolayısıyla milliyetçi, dinci, pozitivist bilimci, cinsiyetçi ideolojilere ihtiyaç duymadığı gibi, hegemonya

kurmaya da karşıdır. Toplumun ahlaki ve politik yapısını aşındırmadıkça, hegemonya peşinde koşmadıkça, her görüş, düşünce ve inanç serbestçe ifade edilme hakkına sahiptir.

f. Süper hegemonik güç denetimindeki ulus-devletlerin BM’li birlik anlayışına karşılık, **ulusal toplumların Dünya Demokratik Konfederal Birliği’nden yanadır.** Gerek sayısal gerek niteliksel olarak, çok daha geniş toplulukları demokratik siyaset kriterlerince Dünya Demokratik Konfederasyonu’nda birleştirmek, daha güvenli, barışçıl, ekolojik, adil ve üretimsel bir dünya için şarttır.

Sonuç olarak çok daha kapsamlı karşılaştırmabileceğimiz kapitalist ve demokratik modernite farklılıkları, karşıtlıkları sadece bir iddia değil, somutta yaşanan kocaman iki dünyadır. Tarih boyunca bu iki dünya diyalektik karşıtlıklar halinde bazen birbirleriyle amansızca savaşan, ama aralarında barışları da eksik olmayan bir yolculukla günümüzde de benzer biçimde ilişki ve çelişkileriyle bazen çatışmakta, bazen barışmaktadırlar. Sonucu şüphesiz entelektüel, politik ve etik olarak mevcut sistemik yapısal bunalımdan doğru, iyi ve güzel çıkış yapanlar belirleyecektir.

DEMOKRATİK KONFEDERALİZM DÜNYA ÇAPINDA SOLUN YENİ AÇILIMI OLACAKTIR

Demokratik konfederalizm dünya çapında solun yeni açılımı olacaktır. Marx ve Lenin'i iki binlerde aşarak bunu yapacağız. İki binlerde demokratik konfederalizmde bunun ideolojik temelleri var. Marx 1848'lerde bir şeyler ortaya koydu. Bunlar iki binlerde aşıldı.

Marks'ın değer teorileri bir fecaat. Bu değer teorisi hakkında benim kuşkularım var. Yeni sol buna yeni yaklaşıyor. Çokluk'un yazarları, Wallerstein, Bookchin bunları yazıyorlar. Ama sistematize etmede biz daha ileriyiz, daha pratiğiz. Değer teorisinin kapitalizme karşı bir karşı koyuşu yok. Radikal bir karşı çıkışı yok. İki yüzyıl daha kapitalizmi yaşattı. Bugüne getirdi. Bu değer teorisinde aslında toplumun çözümü, dini ve siyasi çözümü yok. Sadece ekonomik tanım var. Bu teori Avrupa merkezli bir teoriydi. Böylelikle Avrupa dışı halkları silahsız bıraktı. Bütün dünya halklarını silahsız bıraktı. Bu konuda ciltler dolusu yazılabilir, ama ben burada kısa geçiyorum. Sanıldığının aksine kapitalizmi güçlendirdi ve bugünkü çılgın aşamaya getirdi. Rusya pratiği ortada. Uzun yıllar kapitalizmi ayakta tuttu. Şimdi de Çin kapitalizmi ayakta tutuyor. Amerika'yı ayakta tutan şimdi ekonomisiyle Çin'dir. Bu durumda dünya halkları kaybediyor.

Aslında ben misyonumuzu ezilen halklar adına evrensel bir çıkış olarak görüyorum. Sistematiğim, kendime has bir üslubumun olduğunu belirtiyorum. Dünya çapında geliştirilmek istenen sol budur aslında. Sol ancak bu temelde gelişebilir. Dost güçleri daha tutarlı yaklaştırmaya, özümsemeye çağıracağım. Türkiye'de sol ancak bu temelde gelişebilir. Anlamli, uygun sonuca herkes gidebilir. Kürt problemi belki çözüme gidebilir.

Demokrasi dar kavranıyor

Böyle olunca kadın, çevre, ekoloji geri planda kalır, gündeme gelmez. Altındaki güçler ezilir gider. Ne kadın sorunları ne ekoloji sorunları çözülebilir. Bir avuç finans kapital ve ulus-devletçi alır götürür. Burada muazzam bir çelişki olduğu görülüyor. Reel sosyalizmin çöküşü de bunu ortaya koydu. Ben bunları ortaya koydum. Benim görüşlerimin değiştiğini söylüyorlar. Benim görüşlerimde değişme değil gelişme var. Çok sistematize koymayı başardım. Çok derinlikli değil, ama burada geniş bir araştırma yapma şansım yok. Ancak ideolojik varyantlarını koydum, politik sentezini yaptım. Ana hatlarıyla ortaya koydum.

Yalnız bu konuda beni anlamak önemlidir. Eğer özgürlüğe inanç varsa, küreselleşen kapitalizmden kurtulmak isteniyorsa, bu ilkeler çerçevesinde bir araya gelinmeli. Kapitalizmin küreselleşmesi ile insanlar müthiş işsizliğe düştü. Bunu aşmak için bu tezlere önem vermek gerekiyor. Bu muazzam kapitalizm sorunlarından kurtulmak isteniyorsa çıkış budur. Yeni ulus-devletler kurarak, cilalayarak olmaz. Böyle kurtuluş mümkün değil. ABD demokrasi maskesini kullanıyor. Sol yeni bir şey geliştiremiyor. Bizimkiler de demokrasiyi bir türlü bilmiyorlar. Halen demokrasi dar kavranıyor.

Karl Marks, 1848'de devlet olmayan devlet diyor, Komünist Manifesto'da da bunu ilan ediyor, ancak demokrasiden haberi yok. Marks buna yanıt veremiyor, halkın önüne doğru politik sistemi koyamıyor. Biliyorsunuz, Hegel devleti "tanrının yeryüzündeki yürüyüşü" diye tanımlıyor. Marks Hegel'i biraz düzeltmek istiyor, 1871 Paris Komünü'nde birtakım gerçeklere varıyor; ama nihayetinde proletarya diktatörlüğü diyor, onu aşamıyor. Birinci ve İkinci Enternasyonal'de bunu aşmak için zorluyor, ama aşamıyorlar. Lenin'e geliyor. Lenin proletarya diktatörlüğü hatasını fark ediyor, demokrasi olmalı diyor, aslında demokrasinin farkında; ama sosyalizmi sonuçta devlete, Sovyet diktatörlüğüne dönüşüyor ve sosyalizm kaybediyor.

68 Hareketi büyük bir hareketti, özgürlük için iyi bir adımdı, fakat sonunu getiremediler. Daha sonra feminizm hareketi atak yaptı, fakat sivil toplum örgütü olmaktan kurtulamadılar, ötesine gidemediler. Bazı sosyologlar anarşizmden ders çıkarmaya çalıştı, ama burjuvazi ideolojisini, klasik çizgiyi aşamıyor-

lar. Bookchin "burjuva ideolojisinin yemliğinden yemlendik" diyor. Frankfurt Okulu, Annales Okulu bunu tartıştı. İmparatorluk kitabı bir nevi özeleştiri, ancak kafa karışıklığı yaratıyor, bir yığın hatalar var, doğru bir amaca gidemiyor.

"Farklılıklara evet, ayrılıkçılığa hayır!"

Milliyetçilik ideolojisi üç yüzyıl Avrupa'yı, yüzyıldır da Ortadoğu'yu kasıp kavurdu. Yahudileri, Siyonist milliyetçilik; Arapları, Baas milliyetçiliğı; Türkleri de, İttihat Terakki milliyetçiliğı batırdı. Ecevit de bir dönem Türkiye, Azerbaycan, Kıbrıs Federasyonu diyordu. Konfederalizm şiddete, ayrımcılığa yer vermeyen gönüllü bir çözüm modelidir. Benim çözüm tarzım, perspektifim budur. Bunun karşıtı da milliyetçi yaklaşımdır. Milliyetçilik boğazlaşmaları halkları tüketir. Türkiye'de biz eğer konfederalizmi başaramazsak, Barzani, Talabani tarzı federe burjuva milliyetçiliğı gelişir. Türklerde de milliyetçilik güçlüdür. ABD de Kürt milliyetçiliğinin arkasındadır. Birbirini katletmenin hiçbir anlamı yok. Ben her zaman katletmeye karşı durdum. Burada da bunun için yaşıyorum. Kürtlerde demokratik bilincin gelişmesiyle bu işler çözülür. Diyarbakır'daki mitingde atılan "Farklılıklara evet, ayrılıkçılığa hayır!" sloganı, güzel bir slogandı. Önemliydi, doğru bir slogandı.

Suriye korkunç milliyetçi bir devlettir. İran da Şia milliyetçisidir. ABD, Türkiye ve İsrail ittifakı da tehlikelidir. Ama Kürtlerin konfederalizmi Ortadoğu'daki bu sorunları çözebilir. Üniter devlet kalır ama küçülür. Zaten zorunludur. Böyle büyük devlet çökertir. Obez devlet diyorum. İMF zaten küçültüyor, AB demokratikleştirir. Beş yüz milyar dolar borçla bir devlet ayakta kalamaz. Kürtler için devlet değıl demokratik konfederalizm. Bu kadınlar birliğı, belediyeler birliğı, mahalleler birliğı, demokratik işçiler birliğı, gençlik birliğı, öğrenciler birliğı biçiminde halkı içine alır. Demokratiktir, halk vardır içinde. Bu kavramları yeniliyorum. Yanlış anlaşılmasın. Örneğın, Türk-iş ve Disk de birer konfederasyondur. O anlamda hukuk dışı bir şeyden bahsetmiyorum. Devlet dışı, bir devlet değıl. Bu kavrama yeni bir anlam yüklüyoruz.

Kavramı, kuramı, kurumu doğru tartışın.

Türk, Kürt, Araplar için de öneriyorum. Arapların yirmi iki devleti var. Bu yirmi iki devlet kendi içinde demokratik konfederalizm oluşturabilir. Ama Arapların, Türklerin devletleri var, devlet eğilimli düşünüyorlar, onların bu yaklaşıma gelmesi zor. Geriye bunu gerçekleştirecek sadece Kürtler kalıyor. Kürtler için demokratik konfederalizm olabilir. Barzani'nin, Talabani'nin federesi var. Onlar devlet hedefli oluşumlardır. Benim önerdiğim devleti hedeflemiyor. Bu nedenle kavramı, kuramı, kurumu doğru tartışın demiştim. Demokratik ulus devletçi ulustan farklıdır. Demokratik konfederalizm eşittir, demokratik ulus, demokratik ulus da eşittir halkın demokrasisi. Benim önerdiğimde devlet eksenı yoktur, gevşek bir örgütlenmedir. Bu bizim aynı zamanda eşitlik, özgürlük ve sosyalizm anlayışımızı da dile getiriyor. Nasıl ki, Avrupa konfederasyona gidiyorsa, ileride Ortadoğu Konfederalizmi olabilir. Zaten Ortadoğu tarihi konfederalizme uygundur. Bu günden yarına hemen kurulacak anlamında söylemiyorum, ama çağın gidişi o yöndedir.

Son demokratik konfederasyon değılendirmem önemli, sadece Kürtler için değıl, bütün dünya için geçerli. Konfederalizm Avrupa'nın şu an içine girdiğı eğilimdir. Avrupa'da dört yüzyıl uluslar, mezhepler birbiriyle boğazlaştı. 1649 Westfalya, yine 1851 dönemi var, ondan sonra Birinci, İkinci Dünya Savaşları yaşandı, yüz binler öldü. Dinler, mezhepler savaşları oldu. Bunların hepsine yol açan milliyetçiliktir ama şimdi bunlar aşıyor. Çok net ortaya koyuyorum. Türkiye'de dinsel milliyetçiliğe, etnik milliyetçiliğe bulanlar çok. Demokratik konfederalizmin öncülüğünü Avrupa'da bugün burjuvazi yapıyor. Ben halkın demokratik konfederalizmi kavramını kullanıyorum. Devlet değıl, milliyete dayanmaz, siyasi sınırları esas almıyor, hangi siyasi kültür, hangi dinden olursa olsun hepsini kapsıyor. Daha önce altı maddelik ilkeleri belirtmiştim. Siyasi içeriğı budur. "Taban demokrasisi" kavramını kullanmıştım. Bu kavrama uy-

gun olarak özgür yurttaş meclislerinden yukarıya doğru gelişir. Üstte gevşek bir koordinasyon merkezi olur.

Kürt uluslaşmasının iki yöntemi

Günümüzde Kürt uluslaşması iki yöntemi de birlikte ve iç içe denemektedir. Birincisi, Batı kapitalist sistemin desteklediği ve şimdilik programını Federe Kürt Devleti olarak somutlaştıran ilkel milliyetçi feodal-burjuva Kürt hâkim tabakasının yolu; ikincisi, özgücü esas alan, demokratik ve özgürlükçü bir ulus olmayı hedefleyen emekçi Kürt halkının yolu.

Birincisinde gericileşmiş, çıkara dayanan feodal, dinci ve aşiretçi bağları kullanırken, ikincisinde dar aşiretçiliği aşmış, feodal, dinci eğilimlere dayanmayan, demokratik, özgürlükçü, eşitçi bağları esas almaktadır.

Birincisi ağırlıklı olarak ABD'nin işgal koşullarında Irak Kürdistan'ında öncülük etmeye çalışırken, ikincisi özgücüne dayalı, Türkiye'nin demokratikleşmesinde Kürdistan'ı bir köstek değil destek olarak değerlendirmede öncü kılmaya çalışmaktadır. Bu iki yolun ya da yöntemin önümüzdeki dönemde Orta-doğu çapında ağırlaşan ulusal demokratik sorunların çözümündeki rolleri, önemi daha iyi anlaşılacaktır. Kürdistan'ın daha kapsamlı bir yeni İsrail-Filistin mi olacağı, yoksa demokratik barışçı çözüm ülkesi mi olacağı bu yöntemlerin ağırlık kazanmasına göre belirlenecektir. Dar etnik, kavmiyetçi, dinci ve milliyetçi yöntemlerden ne kadar uzak durulur ve askeri yöntemlere itibar edilmezse, Kürdistan'daki çok karmaşık toplumsal sorunların demokratik, özgür ve eşitlikçi çözümü de o denli demokratik uluslaşmanın yoluyla olur.

Demokratik çözümün ikinci yolu, Kürtlerin kendi demokrasilerini bizzat kurmalarıdır. Birinci yol tıkalı kalırsa, doğal olarak içine girilecek yol demokratikleşmelerinin kural ve kurumlarını kendilerinin geliştirmesidir. Son milletvekili ve belediye seçimleri bir kez daha gösterdi ki, Kürtler kendi adaylarını seçmelerine rağmen, antidemokratik yasalar ve devletin maddi ve zoraki araçlarla koyduğu engeller, bu seçimlerin sonuçlarına saygılı olmamakta ve uygulama gücü kazandırmamaktadır. Önümüzdeki dönemde bu kısıtlamalar devam ettikçe, Kürtlerin öz demokratik deneyimleri hız kazanacaktır.

Demokrasi + Devlet

Tümüyle devletsiz demokrasi demek, kendini mevcut tarihsel dönemde kandırmak ve maceraperest kılmak demektir. Sınırları belirlenmiş ve küçülerek üzerinde uzlaşılmış bir devlet varlığına ihtiyaç vardır. Zaten klasik anlamda bu otoriteye devlet denilemeyeceğini, daha çağdaş ve demokrasiye özde ve biçimde bağlı bir genel toplumsal kurum denilmesi gerektiğini ısrarla vurguluyoruz. Öte yandan Kürdistan'da demokrasi, halkın hem yerel hem genel anlamda düzenli aralıklarla kendi ekonomik, sosyal, siyasal ihtiyaçları başta olmak üzere, ortak toplumsal ihtiyaçlarına yanıt arayıp bulmakla görevli delegelerini seçmek ve denetlemek anlamına gelir. Demokrasi devleti ilgilendirmez. Halkın öz işleridir. Devlet ancak onun demokratik iradesine saygı gösterebilir. Gerekli bir hizmeti söz konusu olursa, onu yerine getirir. Kısacası önümüzdeki dönemde Kürdistan'da iyice tanımlanmış ve üzerinde uzlaşılmış, "Demokrasi + genel kamu otoritesi olarak Türkiye, İran, Irak ve Suriye devleti" formülü temel bir program maddesi olarak öngörülebilir. Bir program maddesi derken, tek maddelik demiyoruz. Gerekirse üç-beş maddeye ayrıştırılabilir.

PLATONİK HALK BAĞLILIĞIYLA, DEMOKRATİK POLİTİKA SANATI ARASINDAKİ BAĞI ve FARKI İYİ GÖRMEK GEREKİR.

Kürdistan'ın demokratikleştirilmesi yasal bir sorunun ötesinde kapsamlı bir toplumsal projedir. Halkın kimliğini ve kaderini belirlemesini inkâr eden kesimlere karşı ve onların dışındaki toplumsal kesimlerin kendi ekonomik, sosyal, siyasal iradelerini oluşturma, kurumlaştırma, yönetme ve denetlemelerini içerir. Sürekli işleyen bir süreçtir. Seçimler sadece bu iradenin belirlenmesi için başvurulacak araçlardan biridir. Esas olarak halkın işlevsel örgütlenmesini, eylemini gerektirir. Yerel köy ve kent komünlerine, kent meclislerine, belediyelerine ve genel halk kongresine kadar uzanan demokratik bir süreçtir. Dinamik bir siyasal yaşamı ifade eder. Koşullara göre komşu halklarla ortaklaşa bir demokrasi olarak örgütlenebileceği gibi, buna imkân verilmezse kendi öz demokratik sistemi olarak da oluşturulabilir.

Siyasetin demokratikleştirilmesi de siyaset alanına ilişkin önemli bir görevdir. Demokratik siyaset demokratik partileri gerektirir. Devlet odaklı olmayan, toplumsal talepleri esas alan partiler ve yan kuruluşları olmadıkça, siyasal yaşamın demokratikleştirilmesi beklenemez. Türkiye'de parti yapılanmaları devletin propaganda kolu ve devlete konduklarında rant dağıtmayı amaçlayan araçlar olmaktan öteye anlam ifade etmezler. Toplumsal sorunlara odaklı partilere geçiş, buna uygun bir yasal statü siyasal reformun önemli bir parçasıdır. Kürdistan adına parti kurulması halen yasaklı bir konudur. Devlet partisi dışındakilere fazla şans tanınmaz. Açık ki bu statünün değişmesi gerekir. Kürdistan adına parti ve koalisyonlar demokratikleşmenin özü ile ilgilidir. Yeter ki ayrılıkçı ve şiddet aracına başvurmaları.

Kürdistan'da demokratik siyaset ve toplum kavrayışı ve dönüşüm çabaları büyük önem taşımaktadır. Özellikle politik olgunun despotik karakteri demokratik kriterlerin kavranması ve uygulanmasını hayati kılmaktadır. Sadece sağ merkez politikalarının değil, sol politikaların çoğunluğu da devlet odaklı, despotik ve rant karakterindedir. Bu temel özellikler Ortadoğu halklarının neden siyasetten nefret ettiğini de iyice açıklamaktadır. Politikaya yüklenen rol aldatma ve bastırma olduktan sonra, toplumun politika dışında kalması, daha doğrusu tahakkümcü politikanın nesnesi haline gelmesi kaçınılmaz olmaktadır. Politikanın bu yabancılaşmasını aşacak en iyi yöntem, demokratik toplum amaçlı ve eksenli demokratik siyaset yapma sanatıdır. Demokratik politikayı teorik ve pratik olarak esas almadan, tüm toplumsal grupların içinde yürütülecek çabalar aldatıcı olmaktan kurtulamaz. Burada iyi niyet fazla anlam taşımaz. Platonik halk bağlılığıyla demokratik politika sanatı arasındaki bağ ve farkı iyice görmek gerekir.

Yeni facialara yol açmamanın en uygun yolu, Kürt sorununu imha, inkâr ve küllendirme, dilencileştirme konumuna düşürmeden, tutarlı, içtenlikli bir barış ve demokratikleşme reformu ile çözüme cesa- ret etmedir. Bunun genel formülü de Türkiye somutunda çözümlediğimiz, genel güvenlik ve kamusal alan ortaklığı olarak 'devlet+Kürdistan'da demokrasi' formülünün Ortadoğu çapında genelleştirilmesidir. Kendini somutta 'Ortadoğu'da demokratikleşme+devletin demokrasiye duyarlılığı=Kürdistan'a özgürlük'tür. Özgür Kürdistan daha çok demokratik Kürdistan'dır. Dünya genelinde Porto Allegre toplantılarını yerel demokrasilerin ulus üstü platformuna, dünya halklarının devlet odaklı olmayan Küresel Demokrasi Kongresine dönüştürmektir. Sonuç olarak **Demokratik Kürdistan > Demokratik Ortadoğu Federasyonu > Küresel Demokrasi Kongresi** önümüzdeki dönemin surnational sloganı olabilir.

'Demokratik Toplum Hareketi' diyorum

Bu nedenle ben *Demokratik Toplum Hareketi* diyorum. Ana çerçeve budur. En yaratıcı tarzda örgütlenerek toparlayıcı olmalısınız, barış için çok güçlü bir kuvvet olmalısınız. Barış, kardeşlik, zenginlik ve özgürlük getirir. Biz buna öncülük ediyoruz.

Yerel konferanslardan kongreye doğru gidilir. Demokratik katılımı esas almak gerekir. Demokratik tarzda ve topluma dayalı olarak gelişmelidir. Bu önemli bir çalışmadır. Kürtler, Türkler, azınlıklar gire-

bilir. Ama seksiyon tarzı örgütlenme de olabilir. Ege'de, Karadeniz'de ayrı seksiyonlar olabilir. *Demokratik Toplum Hareketi* toplum odaklı, demokrasi hedefli geliştirilir.

Demokratik Toplum Hareketi'ne inancı, bağlılığı güçlü olanlar katılırlar. Bu bir koalisyon değil. Kendine güvenenler katılırlar, yer alırlar. Önerdiğim altı ilke bir nevi onlar için de geçerlidir. Demokraside federe milliyetçilik ulus anlayışı yok. Ekonomi de toplumun denetimindedir.

Demokratik Toplum Hareketi legal bir çalışmadır. Güdümlü bir parti değildir. Bunlar yasal şeylerdir, bunlara dikkat edilir. Kendi içinde bağımsızlığı vardır.

Milliyetçilik temelinde gelişecek bir partileşmeye de karşı dururum. Devlet reformuna evet, devlet zıtlığına hayır. Benim anlayışında devlet rantçısı, devlet propagandacısı parti olmaz. Hedef toplumdur. Toplumun demokratikleştirilmesidir. Toplumun demokratik taleplerini devlete dayatmaktır.

Bunu nasıl yapar? Özgür yurttaş meclisleriyle yapacak. Bunun için dört birim söylüyorum: Köy, kasaba, mahalle ve kent meclisleri oluşturulur. Alt koordinasyon kurulları da kurulur. Buna taban demokrasisi, taban örgütlemesi diyorum. Demokratik yasaların özü budur. Halk bunu ortaya koyacak, temsilcileri aracılığıyla devlete taşıyacak. Bunu tüzüğe, programa yansıtmak bu işle ilgilenenlerin görevidir. Bu temel bir güvencedir. Ne dini rengi ağır basacak bir parti, ne de milli yanı ağır basacak bir parti; demokratik toplumdan yana olacak bir partileşme diyorum. Her milliyetten insan girebilir. Bu çözümün ruhudur.

Demokratik uluslaşma ve uluslar kent, yerel ve bölgesel özerklikler olmadan yönetim gücü kazanamaz.

Klasik modernitenin en önemli boyutu olan katı merkeziyetçi ulus-devlet yapılarının üstten küresel sermaye, alttan kültürel hareketler tarafından sıkıştırılmasıyla yaşadığı çözümler en çok kent, yerel ve bölgesel özerklik yönetimleriyle ikame edilmeye çalışılmaktadır. Günümüzün gittikçe güçlenen bu eğilimi, demokratik-ulus hareketiyle de iç içe gelişmek durumundadır. Demokratik ulus, yönetim biçimi olarak konfederalizme çok yakındır. Konfederalizm bir nevi demokratik ulusların siyasal yönetim biçimidir. Güçlü kent ancak yerel ve bölgesel özerk yönetimlerle varoluş kazanabilir. Sermaye ve iktidar tekelininin üsleri olmadan kent mümkündür. Uygarlık tarihi boyunca sömürü ve baskının üsleri rolüne zorlanan kentin gerçek kurtuluşu, politik kent toplumu haline geliş ve demokratik yönetimle mümkündür. Tarihte çok zengin olan kentlerin demokratik ve konfederalist yönetimi daha da geliştirilerek, kanserolojik yapılar yığını olmaktan kurtarılabilir.

Yönetim biçimi itibariyle her iki hareket de özdeş ve çakışma durumundadır. Demokratik uluslaşma ve uluslar kent, yerel ve bölgesel özerklikler olmadan yönetim gücü kazanamaz. Ya kaosa düşüp dağılır ya da ulus-devletçiliğin yeni bir modeliyle aşılr. Her iki duruma düşmemek için, demokratik ulus hareketi mutlaka kent, yerel ve bölgesel demokratik özerklikleri geliştirmek zorundadır. Buna karşılık kent, yerel ve bölgesel özerk yönetimler hepten yutulmamak, ekonomik, sosyal ve siyasal güçlerini tam kullanabilmek için demokratik ulusal hareketle demokratik ulus olarak bütünleşmek ihtiyacındadır. Ulus-devletçiliğin her iki hareket için sürekli kapıda tuttuğu ve dayattığı aşırı merkeziyetçi güç tekelini ancak aralarındaki sağlam ittifakla aşabilirler. Aksi halde her iki hareket ve hatta olgu olarak, geçmişte çokça yaşadıkları gibi yeniden homojenleştirme tehdidi altında tasfiye olmaktan ve erimekten kurtulamazlar. Tarihsel koşullar nasıl 19. yüzyılda daha çok ulus-devletçilikten yana idiyse, günümüz koşulları da -yani 21. yüzyıl gerçeklikleri de- demokratik uluslardan ve her düzeyde güç kazanmış kent, yerel ve bölgesel özerk yönetimlerden yanadır.

Komala sistemi halkın her yerde ve her konuda örgütlenmesi anlamına gelir.

Ben daha önce de Komala sistemini açıklamıştım. Komala sistemi devlet kurmak anlamına gelmez. Klasik federal devlet veya klasik konfederal devletler de değildir. Devlet olmadan da halkın örgütlenerek kendini demokratik bir şekilde yönetmesidir. Yani Komala sistemi halkın her yerde ve her konuda örgütlenmesi anlamına gelir. Bu konuda önerim binlerce örgütlenmenin, dernekleşmenin yapılmasıdır. Örneğin köyü güzelleştirme derneği, köyü ormanlaştırma derneği, meşe ağacı derneği. Hasankeyf baraj altında kalıyor, ha mutlaka baraj yapılacaksa yapılması düşünülen barajlara karşı daha küçük baraj derneği, çevreyi koruma derneği ve daha birçok ad altında binlerce sivil toplum örgütü, dernek kurulabilir.

Demokratik bir yarışma olmalıdır. Burada milliyet, milliyetçilik yok; özgür yurttaşlar var. Cumhuriyet bir siyasi oluşumdur. Bu anlamda bir tartışmayı, bir partileşmeyi yürütmek toplumun, siyasetin bunalımını aşabilir.

Ortadoğu'da Ermeniler, Asurîler ve Kafkas kökenli başka halk grupları da vardır. Bu halkların rolü de Kürtlerinkine benzemektedir. Tüm koşullar bu halklara da tek çıkış yolu olarak var güçleriyle demokratikleşme yolunda çalışmalarını emretmektedir. Bulundukları ülkeler ve tüm Ortadoğu'da demokratikleşme ne kadar gelişirse, kendi kültürel varlıklarını geliştirme ve özgürleştirme olanakları o kadar artar. Sayıları küçük ama birer kültür taşıyıcıları olarak değerleri büyük olan bu halklar, demokratikleşmenin renkleri ve zenginlikleridir.

Bu görüşlerime herkes katılsın demiyorum, katılan katılır. Farklı görüşler olabilir. Dostlar da yer alır, sempatizanlar da olur ama benim de bir grubum olacak. Burada kanun dışı olan bir şey yok. Ben cezaevindeyim ama demokratik yurttaşlık hakkımı kullanıyorum. Ben de bu partinin sempatizanı olabilirim. Yasaldır. Ayrı görüşler olabilir, ama birlikte hareket etmek gerekir. Tarihi bir dönemdir. Önerdiğim eşbaşkanlık modeli vardı, bunu tekrar ediyorum. Eşbaşkanlık benim tercihimdir. Bunu Türk Kürt kardeşliği için de önemsiyorum. Benim önerim, Türk birisinin olmasıdır. Bu Kürt- Türk birliğini sembolize eder.

'Özgür yaşam' felsefesine en çok susamış olan Kürtlerin ezici bir çoğunluğu, hep bu susuzluğu gidecek anlamlı öncülerini bekleyecektir. Bu çoğunluk çoktan kendini tüketen ortaçağ yaşam kalıplarını hızla terk edebilecek iken, kendisine sunulan ve hiçbir halka özgür yaşam şansı vermeyen kapitalist modernitenin güçlü sacayağı ulus-devletçik kalıbına da fazla takılmayacaktır. Eşitlik ve özgürlük ideallerine en çok kavuşma şansı verebilecek olan Demokratik Konfederal yönetim biçimi, hem tarihi ve coğrafi, hem de karakteristik özellikleri açısından Kürtler için en uygun politik biçimlenmedir. Bu anlamda KCK (Koma Civakên Kurdistan), hem çepeçevre kuşatıldığı katı ulus-devlet yapılarıyla sorunlarını çözmek, hem de yeni bir ulus-devletçik maddi yapılanmasıyla yeni bir dert ortamına girmemek açısından en elverişli çözüm olanağı gibi bir rol sergilemekte ve anlam ifade etmektedir. KCK, Ortadoğu halklar mozağine dayatılan kapitalist moderniteden kaynaklanan ulus-devlet savaşlarında imha edilen, soykırıma uğratılan, baskı ve istismardan ötürü bütün özgür yaşam ütopyaları yok edilen tüm Arap, İranî, Türk, Kürt, Ermeni, Rum, Yahudi ve Kafkas kökenli toplumlar, etnisite, tüm mezhepler ve dinlerle Avrupa kökenli demokratik ve insan haklarını yaşamayan toplulukları yeniden kendi kutsallıklarına, özgür yaşam ifadelerine ve maddi kazanımlarına kavuşturacak temel form olan Ortadoğu Demokratik Konfederalizmi için de bir öncü model durumundadır. Eğer Irak kaos'undan demokratik bir Federal Cumhuriyet doğarsa, bu yönlü bir gelişme de öncü bir rol oynayabilir.

Kürdistan Demokratik Konfederalizminin Dayanakları , Hedefleri ve Görevleri

Kürdistan Demokratik Konfederalizmi bir devlet sistemi değil, halkın devlet olmayan demokratik sistemidir. Başta kadınlar ve gençler olmak üzere halkın tüm kesimlerinin kendi demokratik örgütlenmesini yarattığı, politikayı doğrudan ve özgür-eşit konfederasyon yurttaşlığı temelinde, yerelde kendi öz-

gür yurttaşlık meclislerinde yaptığı bir sistemdir. Dolayısıyla öz güç ve öz yeterlilik ilkesine dayanır. Gücünü halktan alır ve ekonomi de dâhil her alanda öz yeterliliğe ulaşmayı benimser.

Kürdistan Demokratik Konfederalizmi gücünü toplumsal tarihin derinliklerinden ve Mezopotamya'nın tarihten gelen zengin kültürel birikiminden alır. Klan sisteminden ve aşiret konfederasyonlarından günümüze kadar uygarlık tarihi boyunca devletçi toplum merkezileşmesine girmek istemeyen doğal toplumun demokratik komünal yapısına dayanır.

Yakın tarih açısından, PKK'nin başta zindanlar ve dağlar olmak üzere bütün alanlarda otuz yılı aşkın süre binlerce şehit vererek yürüttüğü mücadele içinde yarattığı yurtsever halk gerçeğine, özgür yaşama ve demokratik örgüt birikim ve tecrübesine dayanır.

Demokratik Konfederalizm, devletlerin köklü bir reformla demokrasiye duyarlı hale getirilmelerini, demokratikleşme önünde engel olunmamasını ve tüm engellerin kaldırılmasını ister ve bu amaç doğrultusunda mücadele eder. Bundan sonra Kürdistan'da üç hukuk geçerli olacaktır: AB Hukuku, Üniter Devlet Hukuku, Demokratik Konfederal Hukuk. Üniter devletler olan İran, Irak, Türkiye ve Suriye Kürt halkının konfederal hukukunu tanıdıkça Kürt halkı da onlarınkini tanıyacak ve bu temelde uzlaşıya gidebilecektir.

Demokratik Konfederalizm tüm kültürel varlıkların tanınması, korunması ve kendini ifade özgürlüğünü esas alır. Bu temelde Kürt sorununun demokratik çözümünü, Kürt kimliğinin her düzeyde kabulünü, Kürt dilinin ve kültürünün geliştirilmesini sağlamayı temel görev bilir.

Demokratik Konfederalizm, Ekolojik Toplum Modeli'ni benimser. Toplumsal cinsiyet baskılarına çok yönlü karşı durulmasını ve bunun kadın özgürlük mücadelesiyle aşılmasını esas alır. Ekolojiye ve cinsiyet özgürlüğüne dayalı bir demokrasinin Kürt toplumunun olduğu her alanda örgütlenmesini ve her tür gerilik ve gericiliğe karşı bu temelde mücadele edilmesini öngörür. Bireysel hak ve özgürlükleri toplumsal demokrasinin gelişimiyle birleştirir.

Demokratik Konfederalizm, toplumsal sorunların zora ve şiddete başvurulmadan çözülmesini esas alır, yani barış politikasına dayanır. Ülkeye, halka ve özgürlüklere yönelen saldırılara ve hukukun çiğnenmesine karşı meşru savunma durumunda olur. Demokratik Konfederalizm, Kürt halkının kendi demokrasisini kurma ve kendi toplumsal sistemini organize etme hareketidir. İçte demokratik ulusu, dışta ise ulus üstü yapılanmayı ifade eder. Toplumun siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel, inanç ve mezhepsel, etnik, cinsiyet özgürlüğüne dayalı, ekolojik, komünal alandaki örgütlenmelerinin birliği ve örgütlenmiş toplumun kendi kendini yönetme organizasyonudur. Bu temelde başta kadınlar ve gençler olmak üzere toplumun tüm kesimlerini, kendi demokratik örgütlenmelerini yaratmaya, demokratik eylemlerini yükseltmeye ve kendi kendilerini yönetmeye çağırıyorum.

Demokratik Konfederalizm, dört parçaya bölünmüş ve dünyanın her tarafına yayılmış olan Kürt halkının demokratik birliğinin ifadesidir. Kürt ulusunun kendi içindeki sorunların çözümünde demokratik birlik ilkesini esas alır. Milliyetçilik temelindeki devletleşme eğilimlerini çağını doldurmuş ulus-devlet anlayışının bir devamı olarak görür. Bu tür eğilimler Kürt sorununu çözmede ve Kürt toplumunu ilerletmede yeterli olamayacağı için, böylesi güçleri demokratikleşmeye açık olmaya ve demokratik ulus birliği temelinde konfederasyona katılmaya davet ediyorum.

Demokratik Konfederalizm, derin demokratik zihniyete ve özgürlük bilincine dayandığı için, halklar arasında hiçbir ayırım yapmadan tüm halkların eşit-özgür birliğini esas alır. Katı sınırlara dayalı milliyetçi-devletçi ulus yerine demokratik ulusu geliştirir. Bu temelde tüm Ortadoğu halklarının ve demokrasi güçlerinin birliğinden yanadır. Komşu devletlerle ilişkileri, eşit ve özgür birlik ilkesine dayalı olarak siyasal, sosyal ve kültürel hakların yaşamsallaşması temelinde düzenlemeyi öngörür. Bu temelde bir

kez daha bölge halklarını demokratik konfederal birliğe, komşu devletleri ise demokratik tutuma davet ediyorum.

Demokratik Konfederalizm, küresel emperyalizme karşı halkların küresel demokrasisinden yanadır. 21. yüzyılda tüm halkların ve insanlığın yaşamak durumunda olduğu bir sistemdir. Bu da küresel çapta demokratik konfederasyona doğru gidiş ve yeni bir çağa yürüyüş demektir. Bu temelde tüm demokratik insanlığı Küresel Demokrasi Kongresi altında yeni bir dünya yaratmaya çağırıyorum.

SONUÇ

Yorumlamaya çalıştığım konu ne geçmişin 'altın çağ' anılarını canlandırmak, ne de geleceğin yeni bir 'ütopyasını' hayal etmektir. İki konuya ilişkin de tasarı gücünü sergilemeyi anlamlı bulmuyorum. Toplumsal zihniyetler bu yönlü yoğunlaşmalarla yüklü de olsa, bunlar asıl yorumlamaya çalıştığım ahlaki ve politik toplum gerçeğine pek katkı sunan açıklamalar, anlatılar değerine haiz değiller. Katkılarını tümüyle inkâr etmesek de, sakıncalara yol açtıklarını da bilerek üzerlerinde durmak ve bazı anlatılara konu etmek gerekir.

Bu açılardan demokratik modernite kavramı ne 'altın çağdan' haber verme girişimidir, ne de geleceğe ilişkin bir 'cennet ütopyası'dır. Ayrıca pozitivist bilimin çokça işlediği bir tarihsel çağlar, toplum biçimleri de değildir. İster metafizik ister pozitivist yöntemlerle işlensin, bu yönlü tarih ve toplum anlatımlarını yöntem olarak benimsemediğim gibi, birbirine benzer sonuçlar ürettiklerini, çok iddia ettikleri gibi gerçek, hakikat yorumlarının tutarlı olmadığını da en az kendi açımdan belirtmek durumundayım. Tarih malzemesinin deneyimlerini düşünmek açısından kesin gerekli buluyorum. Sadece tarih malzemesini de değil, doğa malzemesi ve deneyimlerini de gerekli buluyorum. Bu konuda tipik bir ampirist (deneyimci) gibi yaklaşım içinde değilim. Karşıtı olarak doğal ve tarihsel malzeme ve deneyimlerden bağımsız düşünce üretebileceğini iddia eden idealistçi (mutlak fikircilik) yaklaşım içinde de değilim. Bu yöntemlerle tüm uygarlık tarihi boyunca devasa külliyatların oluşturulduğunu biliyorum. Bunlardan haberdar olmanın gerekliliğine inanmakla birlikte, hakikati yorumlamak açısından vazgeçilmez olmadıklarına da kaniyim. Hakikati bunlar olmaksızın yorumlamanın mümkün olduğunu belirtmek istiyorum. Özellikle tarihin malzeme bolluğuna gömülmüş pozitivist araştırmacı ekolü çok zavallı ve acınacak durumda buluyorum. Aynı biçimde aşırı malzemesiz, kerameti kendinden menkul şeyhlerin gaipten haber vermelerinin de hakikatle pek irtibatlı olduğunu sanmıyorum. Onlar da acınası, sefil bir durumu yaşıyorlar.

Ayrılcılığın panzehiri, özgürlük ve demokratik birlik seçeneğidir. Ayrı ulus olup olmama ve tek ulus sorunu da bilimsel olarak tartışmayla aşılabilecek bir sorundur. Kürtlerin ulus aşamasına gelip gelmediği, gelse bile bunun Türk ulusu için bir tehlike teşkil edeceği yine milliyetçi fanatizmin bir iddiasıdır. Kürtleri zorla Türk saymanın Türk ulusunu güçlendirmeyeceği açıktır. Kaldı ki, Türkler sayıyla değil, gelişmiş bir ekonomi ve demokrasiyle daha çok güçlenirler. Kürtlerin sosyolojik bir olgu olarak değerlendirilmesi Türk ulusunun daha çok yararınadır. Varlıklarını kabul etmiş bir Türk ulusu, Kürtlerde daha çok saygı ve birlik isteği doğurur; tersine inkâr edilme, dil yasağı ve eğitim hakkının esirgenmesi devamlı eziklik ve hor görülmeye yol açar. Her iki kesim için de bundan daha zararlı bir tutum gösterilemez.

Benim bu konuda ortak bir konsensüs olarak belirtmek ve önermek istediğim bir husus, birçok ülkede görüldüğü gibi, tek ulusu ülke adıyla anmak biçimindedir. Örneğin İsviçre, Belçika, İspanya, Rusya, ABD ve daha birçok ülkede olduğu gibi, ne kadar dil ve kültür varlığı olursa olsun, tek bir İsviçre, Belçika, İspanya ve ABD ulusu nasıl mümkünse, Türkiye ulusu olarak tek ulus da mümkündür. 'Türk' yerine 'Türkiye ulusu' daha gerçekçi, tarihsel ve sosyal realiteye daha uygundur. Tek bir ağacın dalları gibi, her dil ve kültür bir dal olarak bu tek varlıkta yer alabilir. Dünyanın bir zenginlik kaynağı olarak gördüğü kültürel varlıkları ve sosyal olguları zorla yok saymak, gerçekten ne mümkündür ne de herhangi bir yarar getirir. Kürtlerin aynı ülkenin ulusal varlığı içinde bir zenginlik olarak tutulması, Türk ulusuna da gerçek katkıyı yapabilecektir. Aksi halde sürekli kuşku, çatışma ve askeri seferlerle en büyük zararların kaynağını teşkil edebileceği yeterince kanıtlanmıştır. Sosyal olguları doğal asimilasyona bırakmak, bunun yanında isteyen kültürel değerlerin gelişip yaşamalarına olanak tanımak, insanlığın tarih boyunca temel trendi (eğilimi) olmuştur. Ancak en katı bağnazlar kültürel varlıkları tasfiyeye yönelmişlerdir. Tarihte bunların yeri de bellidir.

Eğer bu kavram kargaşaları ve şoven yaklaşımlar terk edilirse, Kürtlerin Cumhuriyetin sağlam ve bilinçli yurttaşları haline gelmemeleri için ciddi bir engel kalmaz ve asıl Kürt sorununun çözümü de bu noktada özgür ve kendi kültürel kimliğiyle katıldığı cumhuriyet yurttaşlığıyla başlar. Çözüm ne ayrı devlet, ne inkâr, ne askeri seferlerdir; Demokratik Cumhuriyetin her konuda eşit hak sahibi özgür yurttaşlarının bilinçli ve örgütlü tercihidir. Bu da ayrılık değil, gerçekten kardeşçe birliktelik, bunun için tüm haklardan ortak yararlanmadır. Bu yaklaşımda Kürtçe resmi dil olsun, arkasından federasyon gelsin tehlikesi de yoktur. Bazı şoven milliyetçi yaklaşımlar hep bu demagojiyi dile getirirler. Bunlar gerçek bir demokrasinin ayrı bir devletten de, federasyondan da daha değerli ve haklar getiren bir rejim olduğunu anlamadıklarından, bu safsataları ileri sürmektedirler. Demokrasilerin gücü eşsiz çözüm yeteneğinden ve en geniş koalisyon uzlaşmasını gerçekleştirme özelliğinden ileri gelmektedir. Demokrasi üstün bir rejim olmasa, belki ayrılık veya federasyon tehlikesinden bahsedilebilir. Bir azınlık bunu iddia edebilir. Ama tam demokrasinin her zaman halkları, grupları, hatta sınıfları azami yarar seviyesinde tutan biricik rejim olduğu üstünlüğüyle kanıtlanmıştır.

Tarihsel bir olgu olan Kürtlerin Demokratik Cumhuriyete özgür yurttaşlar olarak kültürel kimlikleriyle katılımlarının önüne geçmek artık her bakımdan zordur. Bu en başta demokratikleşme açısından önlenemez. Ya demokrasiden vazgeçeceksiniz, ya özgür katılımı kabul edeceksiniz. Demagoji ve bastırma ile bunu önlemek, çağımızın kesinlikle kabul edemeyeceği bir gericiliktir. Bu ne çağdaşlığın bir gereğiyle, ne de Atatürkçülükle izah edilebilir; tersine bu, faşizmin bir söylemidir ve terk edilmesi gerekir. Geriye halkların özgür iradeleriyle en güçlü biçimde belirleyecekleri, ülkenin bütünlüğüyle devletin birliğinin gerçekten sağlanması kalır.

Bu yaklaşım tarih boyunca Türk-Kürt ilişkilerinin ruhuna uygun olduğu gibi, çağımızın demokratik ve insan halkları özellikleriyle de tam uyum halindedir. Dikkat edilirse, bu çözümde ne sınırların değiştirilmesinden, ne otonomiden, ne ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal hakların ayrı bir listesinden bahsedilmektedir. Tek gerekli görülen, gerçekten demokratik sisteme bağlılık ve şoven faşist iddialardan vazgeçmek, her grubun kendi kültürel kimliğini ve eğitimini resmi sistemi inkâr etmeksizin yaşamasıdır. Kürt sorununun demokratik çözümünün özü budur. Belki bazı Kürt milliyetçi odakları bundan rahatsız olabilirler, buna 'yüzyıllık Kürt davasına ihanet' de diyebilirler. Ama tıpkı hâkim ulus şoven milliyetçiliği gibi, bu milliyetçilik de çözüm yerine hep düşmanlık, ayrılıkçılık, acı ve kandan, maddi ve manevi kayıplardan başka bir değer üretmemiştir. Bunlar halk içinde destekleri olmadığı için demokratik çözüme gelmiyorlar. Otonomicilik sınıf çıkarlarına daha uygun geldiği için, demokrasiden uzak duruyorlar.

Demokratik konfederalizm tezimle kesinlikle bir devlet yapılanmasını kastetmiyorum. Çekindiğim için değil demokratik konfederalizmi Türkiye halkına bir çözüm olacağına inandığım için geliştirdim. Demokratik konfederalizm, bir devlet yapılanması değildir. Ekonomik, kültürel, sosyal ve çevresel, mesleki vb. unsurların söylem tarzı, ifade biçimi olarak demokratik şekilde yapılanması ve örgütlenmesidir. Burada yüzlerce birimin bir aradalığını, örgütlülüğünü tartışıyorum. Örneğin kadın örgütlenmesi, çevre birimleri, gençlik hatta köy dernekleri her konudaki yüzlerce örgütlenme ve bunların işbirliği yapması dâhil edilebilir. Burada kastettiğim sivil toplum örgütlerinin birlikteliği ve aktifliğidir. AB süreci de buna uygun bir zemin oluşturmaktadır. AB süreci bu açıdan çok önemlidir. Bu projem sadece Kürtler için değil, bütün Ortadoğu halkları içindir. Benim Sosyalizm anlayışım da bellidir. Sovyet tipi Reel Sosyalizm iflas etmiştir. Reel Sosyalizmin bir çeşit Rus milliyetçiliği olduğu ortaya çıkmıştır. Türk Solu da ne yazık ki bir çözüm üretmiyor. Bu az gelişmiş ülkelere has bir durumdur. Az gelişmiş ülkelerde dar bir milliyetçilik anlayışı hâkimdir. Bizim çözüm anlayışımız dar değil kapsamlı ve 21. yüzyıl ruhuna hitap eden bir anlayıştır.
